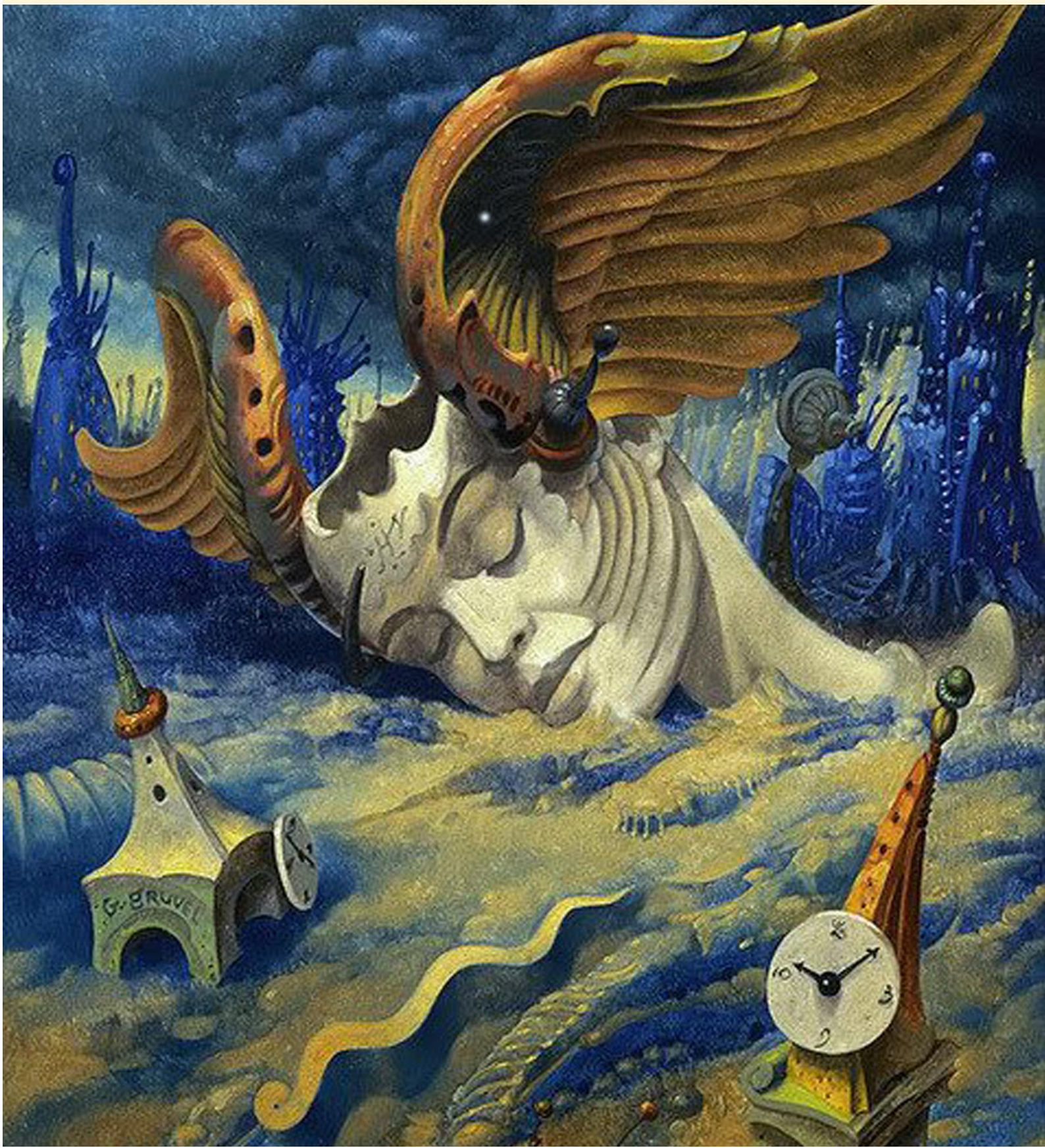

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Martie 2018 (Anul X) Nr. 109 (3/2018)

BOEM@

Live Literature

Martie 2018 (Anul X) Nr. 3 (109) - 42 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida ASPRA

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

3 / 2018

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru

Redactori: Constantin Oancă, Paul Sân-Petru, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Denisa Lepădatu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Tănase Carășca (Tulcea), Luca Cipolla (Italia), Dan Verejanu (Chișinău), Melania Cuc (Bistrița), Lucia Pătrașcu (Brăila), Petru Jipa (Germania)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,
petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0740 596225**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF etc.) și să conțină diacritice.

o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Ignatie Grecu (p.3), Irina Lucia Mihalca (p.9), Ioan Gheorghică (p.10), Cătălin Dumitrescu (p.12), Mihaela Oancea (p.13), Andreea Finichiu (p.18), Liviu Baitel (p.19), Sibiana Mirela Antohe (p.21), Lucia Pătrașcu (p.25), Cornel Costea (p.26), Teodora Popescu (p.31), Luminița Zaharia (p.33), Marin Moscu (p.34), Nina Gonța (p.36)

Proză: Paul Sân-Petru: Lutăria / Suita pentru fluture și orchestră / Taina (p.7), Aurica Istrate: Bădița (p.11), Violeta Mândru: Vacanță cu poezie (p.24)

Eseu: Adina Cozma: Icoana românească în imagini și cuvinte (p.17), Ion Sterpu: Trandafirul - din nou o invitație la frumos și dragoste, Trandafirul - regina florilor (p.32), Maria Mădălina Balu: Romanul în perioada interbelică - romanul psihologic - imaginea feminității (p.38)

Cronică de carte: Mircea Dumitru: Muscelenii, vol.IV, Ruina, de Titi Damian (p.4), Ioan Romeo Roșianu: Cristian Gabriel Marcu sau scurt tratat despre știința trăirii (p.14) / Liviu Nanu și-o mai altfel de parodiare a vieții de provincie (p.15), Oana Agache: Legenda emirului Nogai (p.27)

Note de lectură: Ioan VasIU: Un poet cu "suflet de copil" (p.30), Mihaela Rașcu: Sculptură din condei în Vatra Moldoviței (p.35), Petruș Andrei: Profesorul și scriitorul Ghiță Nazare, om al timpului modern (p.37)

In memoriam: Ignatie Grecu: Poetul Dionisie Duma (p.20), Constantin Oancă: Viața, ca și lumina, doar se întrerupe (p.20)

Dedicăție: Denisa Lepădatu: Mamei mele (p.6), A.S.P.R.A.: Cuvinte celebre despre mamă (p.22), Virgil Carianopol: Poezii (p.23)

Epigrame: Nicolae Matcaș: Epigrame (p.41)

Eveniment: Redacția: Festivalul poezilor uitați "Dor de Coșbuc" (p.29)

Grafică:

Coperta I: Hermess-Dream - GilBruvel-surreal

Coperta IV: Gustav Klimt - Mother and child

Interior: desene de Elena-Liliana Fluture și Andreea Rău

www.boema.inforapart.ro

Ignatie GRECU

Sătuc alb, luna

Sătuc alb, luna, uitat acolo pe deal
Cu salcâmii împlătoşați în spini.
Cu mieii păscând fragede lumini
Sub cerul înalt, de primăvară.

Copilărie, de ce vii să mă tulburi?
Mi-am adus aminte iară
De tălpile-nsângerate-n ciulini
Când alergam nebun după fluturi!

Sunt atât de sărac

"Aș vrea să te-mbrac în aur, amintire!"

Liliana Ursu

Dar sunt atât de sărac, atât de sărac,
doar cu frunzele ce cad la picioare
mă mai laud.
Și cu stelele pe sus tremurătoare,
mă-mpac.

Luna pe masă ca o pâine rumenă
gata să o impart cu oricine.

Dar nimeni nu vine,
Nu-ntreabă de mine.
Poarta deschisă,
cheia ruginită,
aruncată în iarbă
s-a preschimbata în greier,
îmi umple tăcerea
și mă face atât de bogat!

Cerul s-a boltit

Cerul s-a boltit atât de mult peste locul
unde cândva
Ne țineam unul pe altul de mână.
Copacii au crescut atât de înalt
Încât noaptea stelele par fructe de aur.

Nici noi nu mai avem acea puritate
Și nici măcar un dram de putere
Să întindem o mână până la cer.
Vântul clatină ramurile grele,
Pline de vaste nopți înstelate.

Pana-mi ațipise

Pana-mi ațipise-ntre petale de trandafir.
Aș vrea s-o trezesc însă mi-i milă.
-Scoală, de ce dormi, preaiubito,
Pana mea sihastră și umilă!

Aș vrea câteodată să astern
Gânduri mari, înalte, mărețe.
Dar ea mă îndeamnă dorind
Alte lucruri mai mari să mă-nvețe.

Plânsul, dragostea, pacea și mila,
Evlavia mult cucerindă.
Cine poate s-ajungă în inima sa
Oceanul iubirii să-l cuprindă?

Cine poate oare încerca
Cerul s-atingă cu mâna sa mică?
Dar ea îmi spune: Domnul în mila Sa
Pe cei smeriți la cer îi ridică!

Peregrin III

Rodii de foc ard în fereastră.
Pe patul de frunze în pădure
Mici urme de sălbăticiune.
Bruma le sărută încă din zori
Pecetluindu-le pe fiecare în parte.

O cărare taie pădurea în două.
Într-o văioagă un mic pârau zglobiu,
Trecând pe sub un podeț de lemn, sună.
Nuferi albi pun pe apă cunună.

Câteva frunze rămase în vârf
Urmăresc la capătul cărării intrând
Un peregrin, pășind rar, în pădure.
Poartă în mână toiag lung, subțire,
Și atingând cu vârful metallic pietrișul
Face să răsune până departe
Pădurea rămuroasă în iarnă.

Mircea DUMITRIU

MUSCELENII, vol. IV, RUINA, de Titi DAMIAN

Am început lectura romanului RUINA (ed. Editgraph, Buzau, 2017, 428 p.) cu nerăbdarea cunoașterii acțiunii și comportamentului muscelenilor - întâlniți în volumele anterioare ale ciclului MUSCELENII (FAGUL, UMBRA, NORUL) -, situați la răspântia celor două lumi ale existenței lor: cea a totitarismului comunist prăbușit după evenimentele din decembrie 1989 care au propulsat țara noastră într-o altă eră, și cea a democrației constituționale, a separării puterilor în stat și a economiei de piață. Până acum s-a scris încă puțin și oarecum nesemnificativ despre acest segment istoric, scurt ca întindere, raportat la scara timpului – și la care suntem contemporani. Cu atât este mai temerar demersul literar al scriitorului Titi DAMIAN care s-a angajat să surprindă și să cuprindă în plan literar-artistic fenomenele economice, sociale și politice, dar și de altă natură încă nedecantate, cu toate impedimentele ce decurg dintr-o asemenea întreprindere deloc lesnicioasă. Autorul a reușit să surprindă o realitate istorică pe care a înțeles-o și a simțit-o cu intensitate.

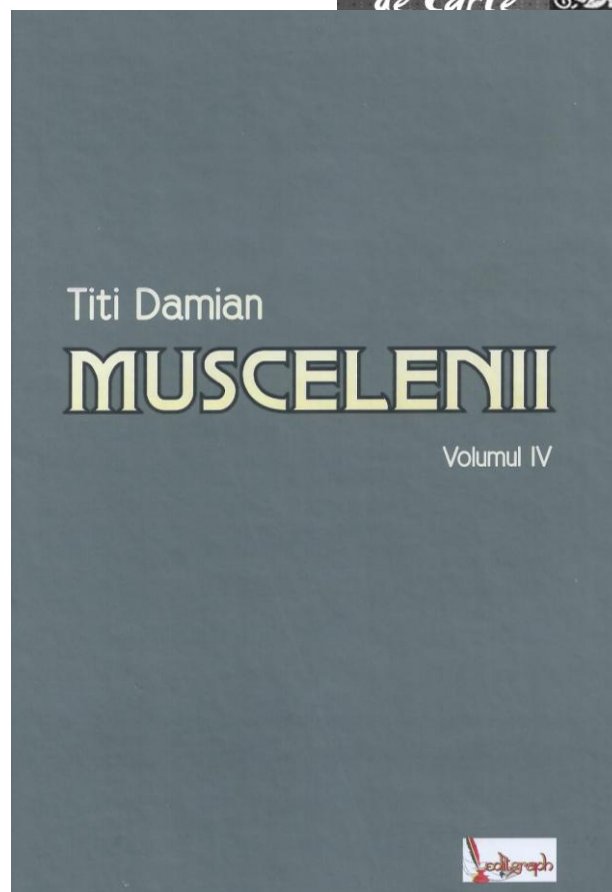
Interesul provocat de lectură este pe deplin agreabil. RUINA este structurată în nouă capitole, iar autorul cărții îl conduce pe cititor în perimetrul localității Muscelu – Cărămănești, dar și în alte zone rurale și citadine, mai apropiate sau mai îndepărtate de obiectivul central amintit.

Acțiunea romanului debutează în perioada de timp imediat următoare evenimentelor din decembrie 1989 și se desfășoară în primii ani ai ultimului deceniu din secolul al XX-lea. Comunitatea rurală din localitatea amintită resimte impactul istoric al prăbușirii regimului comunist totalitar și trecerea la un nou sistem politic democratic, constituțional, în care, sub auspiciile economiei de piață, încep să funcționeze componente specifice ale acesteia. Imaginea știută a satului tradițional începe să se estompeze și treptat-treptat ea se schimbă prin mutații demografice (plecări ale tinerilor la oraș sau în străinătate). Locuințele sunt părăsite, are loc o împușinare a locuitorilor.

Doi dintre eroii principali ai ciclului MUSCELENII, Stela și Ion Mândruță au îmbătrânit, sănătatea lor s-a subrezit. Șubredă a devenit și casa lor care necesită reparații, timpul degradând-o inevitabil. În viața acestui cuplu ca și în traiul celorlalți consăteni, evenimentele de la București care au determinat schimbarea cursului istoriei țării și implicit și pe a lor, au avut la început un impact insuficient de deslușit în conștiința sătenilor. Acești oameni aveau deplină încredere în viața pe care o trăiseră cu bucuriile și necazurile inerente, de la începutul colectivizării forțate a agriculturii: „Ei așteptau să-și reia viața pe care o știau de demult, de când toată suflarea era prezentă de demult, să-și conducă treburile satului după legile firii și ale pământului.” (p. 20)

Decesul mamei iubite, Stela Mândruță, îl copleșește pe Florin, fiul cel mare, care ajunge în localitatea natală surprins brusc de inevitabilul sfârșit pământesc al celei care-i dăduse viață. (Capitolul I)

Un moment deosebit în existența muscelenilor este cel al dizolvării Cooperativei Agricole de Producție și întemeierii unei Asociații Cooperatiste. Noua formă de proprietate asupra pământului nu este scutită de temeri, de îndoieli ale țăranilor, provocate de practici birocratice și de

nereguli aparținând autorităților locale, unele inerente al oricărui nou început de drum, dar și amenințați de inși tentați să-i înșele pe sătenii cinstiți, de bună credință. (Capitolul II)

Ion Mândruță asistă, ca și ceilalți consăteni, la părăsirea satului de mulți locuitori – majoritatea tineri - care vor lua drumul orașului sau al străinătății. Om cinstit, gospodar, el se confruntă cu oameni certați cu legea care îi fură din gospodărie bunuri agonisite.

Dispariția clopotului celui mic de la biserică cu complicitatea unui preot mai puțin ocupat de ritualurile și practicile duhovnicești, este un fapt grav ieșit din comun. Alt clopot apare în locul celui sustras și dispărut, dar sătenii sunt bulversați de acest schimb dubios. (Capitolul IV). Noul climat relațional al jocului cererii și al ofertei specifice economiei de piață începe să funcționeze și în localitatea musceleană. Un întreprinzător își înjghebează un market care devine un loc frecventat de săteni. Ion Mândruță începe să aibă probleme de sănătate datorate diabetului, dar fiul său Florin, grijuliu, se ocupă îndeaproape de părintele său, internându-l în spital pentru a fi tratat și vindecat. (Capitolul V) În mentalitatea și în comportamentul unor oameni ai locului s-au produs mutații care nu totdeauna sunt normale, deoarece se produce o alterare a raporturilor normale străjuite de spiritul civic aflat nu de puține ori în suferință. Au loc furturi, înșelăciuni ale bune credințe, săvârșite de inși dubioși, puși pe căpătuială, ocolind cu bună știință munca cinstită. Și-a făcut apariția și pe aceste meleaguri o categorie de oameni dornică să se

(continuare în pag. 5)

îmbogățească cu orice preț prin speculă, înșelând cu promisiuni amăgitoare sau mincinoase buna credință sau naivitatea producătorilor locali. Samsari necinstiți fură taurul unui sătean. Asociația de producători are și multe deficiențe de natură organizatorică, iar acestea provoacă nemulțumiri, justificate din partea membrilor acesteia (Capitolul VI). Sătenii se confruntă cu promisiunile unui investitor străin din Danemarca, acesta propunându-le să-și vândă pământurile, dar muscelenii refuză categoric oferta care, sub raport pecuniar la prima vedere, i-ar avantaja. (Capitolul VII).

În continuare, acțiunea din RUINA se transferă la orașul Buzau, unde familia profesorilor Sonia și Florin Mândruță participă la nunta unor consăteni. Este o adunare simbolică a muscelenilor care interpretează la un moment dat un dans local – Brâul. Jocul se distinge printr-un ritm susținut, un dans energic bărbătesc care semnifică solidaritate, un dans al fiilor satului veniți din diferite colțuri ale țării sau chiar de peste hotare pentru a se reuni temporar în familia lor de suflet, cea a oamenilor de sub munte liberi, demni și mândri (Capitolul VIII).

Finalul romanului îi găsește pe musceleni solidari pentru a-și apăra pădurea care le aparține și care începe să fie tăiată abuziv de către un investitor care le-a încălcat drepturile lor sacre de proprietate. Sătenii izbândesc în realizarea actului lor justițiar împiedicând tăierea completă a pădurii de către străinii dornici de îmbogățire în detrimentul proprietarilor de drept care moșteniseră din moși-strămoși un patrimoniu forestier inestimabil. Fagul continuă să rămână pentru ei aceeași prezență tutelară pe care acum mai mult ca niciodată le ocrotește ființa și destinele lor din generație în generație (Capitolul IX).

Țesătura epică a romanului este bine încheagată în articulațiile sale care susțin trainic prezența și comportamentul persoanelor, conflictelor care se produc între ele, motivele și simbolurile literare, cadrul geografic și încărcătura istorică. Ion Mândruță a îmbătrânit, dar anii i-au sporit experiența de viață, înțelepciunea și cumpătarea, aducându-i respect și încredere din partea obștii. El, aidoma Fagului celui Mare, emană judecata gândului și echilibrul psihic, calități pentru care e consultat și ascultat. Părinte iubitor al celor doi fii, Petrică și Florin, bătrânul Mândruță se străduie, deși nu prea reușește, să armonizeze relațiile dintre feciorii săi, extrem de deosebiți unul față de celălalt. Cel mic, Petrică, se dovedește extrem de egoist față de părințele și fratele său. O continuă și nesățioasă poftă de înavuțire, de satisfacere a intereselor familiei sale în defavoarea părintelui și fratelui său îi caracterizează comportamentul, iar formele de manifestare ale unui caracter greu de acceptat pentru o ființă normală și morală îmbracă forme odioase, chiar patologice. Ajunge chiar să-și însușească fraudulos economiile adunate cu greu ale părintelui său și să-l molesteze. Își impune punctul de vedere asupra proprietății casei părințești considerând că dacă el îl va îngriji pe Ion Mândruță, fratele său, Florin, nu mai are drept de coproprietate. Florin Mândruță este un altfel de om, un altruist, înțelegător, deschis pentru dialog, cedând mai mereu în fața insolentei lui Petrică, deși are momente de exasperare față de manifestările de neînțeles ale mezinului. Cuplul profesorilor Sonia și Florin Mândruță alcătuiește un mariaj de soți care se completează reciproc,

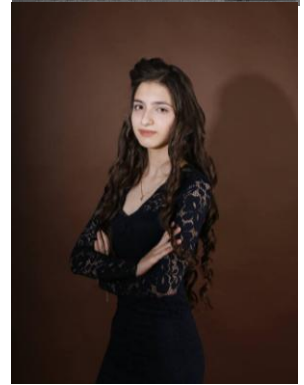
treacănd cu bine asperitățile inerente pe care le întâlnim în orice familie. Profesoara Sonia Mândruță se remarcă prin disponibilitate manifestată în multe situații pentru instaurarea normalității vieții de familie în care sunt implicați cei doi frați. Aceste personaje ale cărții sunt relevante pentru ilustrarea unor trăsături tipice țaranului român: bun gospodar, virtuos în îndeletnicirile pe care le practică, îndatoritor față de semenii săi, pion de demnitate în împrejurări critice care îi pun la încercare rezistența morală. Și alte personaje ale cărții se disting prin autenticitate, prin realismul modului în care faptele lor se înscriu într-o existență meritorie activității fiecăruia în parte și, prin extensie, pe toți la un loc. O tipologie umană diversă și foarte bine individualizată menține constant interesul cititorului care reține personajele datorită unei arte a portretizării pline de culoare. Un profil distinct în galeria umană diversă și complexă îl oferă exemplele grăitoare ale dialogului din narațiune. O femeie din sat, Ioana a lui Ungureanu se dovedește o excelentă tămăduitoare a suferințelor fizice care-i încearcă pe unii consăteni. Alt personaj, Ilie, clopotarul satului, este un virtuoz al manevrării celor două clopote – Cel Mare și Cel Mic - într-o simfonie orchestrală care, prin dangatele produse, asemenea unei clepsidre, măsoară scurgerea nisipului, trecerea timpului, inevitabilă și ireversibilă. Vecinii lui Ion Mândruță, Ion și Rița, oameni gospodari, au grijă de casa bătrânului când acesta este plecat din localitate și se îngrijesc atunci când Sonia și Florin Mândruță vin la casa părintească, să le pregătească o ședere cât mai plăcută printr-un sprijin atât de necesar celor doi după o călătorie oboșitoare care presupune refacere fizică și psihică.

O femeie curajoasă, Ioana lui Chiostec, se remarcă prin poziționarea ei în fruntea sătenilor protestatari față de mănuiorii drujbelor care distrug Pădurea Samarului ce aparținea locuitorilor din moși - strămoși. În mod firesc, este prezentă - dar se manifestă la personajul principal, ca și la altele episodice - o ruină sufletească și spirituală. Bătrânul Ion Mândruță suportă cu greu singurătatea vieții după decesul soției sale, Stela. Florin Mândruță are momente, și nu puține, când resimte puternic ruina sufletească provocată de moartea mamei sale sau suportă cu greu alt vid sufletească provocat de lipsa de umanitate a fratelui său, manifestată și față de părinți. Apoi mai există și alte forme de manifestare a ruinei prezente în mediul natural, bunăoară invazia devoratoare, simbolică, a omizilor asupra a tot ce întâlnește în calea lor, amintind de agresiunea violentă și haotică a păsărilor asupra oamenilor îngroziți din celebrul film regizat de Alfred Hitchcoc, sau agitația nefirească a urșilor care își părăsesc bârlogurile producând pagube materiale și agredând oamenii. Ca și în romanele precedente, autorul își înzestrea eroii cu o trăsătură definitorie: spiritul justițiar impus de practicile necinstite ale unor îmbogății peste noapte. Fagul cel Mare domină încă peisajul natural, deși mândrul „părinte” al Pădurii Samarului nu mai este cel de altădată. El

(continuare în pag. 6)

continuă să dăinuiește aproape ruinat de vitregiile naturii și, asemenea unui altar, îi așteaptă pe oamenii locului să vină să i se închine și să se reculeagă, să-si reîmprospăteze energiile fizice și morale, secătuite de suferințe. Arborele a înfruntat cu stoicism timpul, iar rădăcinile sale, adânc înfipte în pământul sănătos, transmit tulpinei și crengilor o sevă dătătoare de speranță, încredere și vitalitate celor a căror existență se identifică cu coroana sa maiestuoasă. Autorul cărții își plasează acțiunea într-un cadru geografic în care pulsul istoriei bate din timpuri imemorabile, în acest ținut de basm al țării noastre de unde răzbat primele începuturi ale civilizației autohtone ale creștinătății și ale originilor îndepărtate ale poporului nostru. Gândul interior al lui Ion Măndruță mărturisit la sfârșitul cărții este emblematic pentru a sublinia un mare adevăr: satul nu are cum să moară. Atâta timp cât muscelenii nu vor dispărea oriunde se vor afla: „Tot ce nu are rădăcini, putrezește. Aici sunt rădăcinile noastre!” rostește testamentar în finalul cărții personajul principal Ion Măndruță (p.396).

Roman al unei depline maturități scriitoricești, cartea domnului Titi Damian, a patra și ultima din tetralogia MUSCELENIi invită incitant pe cititori la reflecții asupra destinelor oamenilor, nu de puține ori în derivă datorită convulsiilor și meandrelor istorice. Acești oameni, așezați la o răspântie hotărâtoare a existenței lor, continuă să spere că după ruina materială și implicit spiritual-morală, va urma o reconstrucție economică, socială și îndeosebi politică, așezată pe un trainic edificiu moral, atât de necesar lumii în care viețuiesc. Așa cum, de altfel, Pasărea Pheonix a renăscut din propria cenușă.

Denisa LEPĂDATU

Mamei mele

mă întrebam
câtă gingășie a avut Dumnezeu
în palmele sale
când a sculptat chipul mamei,
de câtă lumină a avut nevoie
să vadă cum ea-și ținea
gândurile pe dinăuntru
pe acolo pe unde cerul
strecura dimineța
câte o vorbă bună
neapărat câte o vorbă bună
pentru fiecare copil al ei
pe care îl creștea?

mi-am propus să las
pentru mai târziu
întrebarea aceasta,
dar ziua ta, mamă,
se rostogolește prin câmpul cu maci
prin care alergam amândouă
răcorindu-mi obrazii
cu câte o oră așezată vertical
în aceeași copilărie
ce-și scutură umerii
atingând clepsidra anilor tăi

mai alintă-mă
mamă
o dată și încă o dată
până când voi ști singură
să măsoar distanța
dintre lumile noastre
înghesuite într-un hohot de râs

mai alintă-mă
până când
privindu-mă
te vei întreba
câți ani au trecut
de când nu ne-am mai privit împreună
în aceeași oglindă

Desen de Elena-Liliana Fluture

Paul SÂN-PETRU

LUTĂRIA

O coamă de deal despărțea un cătun de celălalt ca un val înghețat o barcă de alta. Cei de aici nu se nruceau cu cei de dincolo, din livezile lor nu mâncau aceleași fructe pentru că nimeni nu aducea altoaie de dincolo de lutărie. Nu se mai știe cum făcuse pământul cândva de-a scos la iveală coama aceea de deal cu nisip argintiu și lut roșcat, bun de zidit case, chilere și cuptoare. Unii veneau pe partea dinspre miazăzi, alții pe cea dinspre miazănoapte a dealului, încărcau o căruță și mai ridicau un perete – așa apucaseră să facă de la părinții lor și părinții de la părinți – zidurile aveau toate aceleași culoare roșcată că nu mai știai care e un cătun și care e altul, sau e doar culoarea impregnată unui apus de soare. Așezările se-ntindeau, se apropiau tot mai mult de coama dealului, dintr-o parte, din alta până ce un mal mai rămăsese doar, cu două bolți întâlnite cap la cap ca doi berbeci învrăjbiți. Aici, prin subțirime se auzi în una din zile tărâncopul de dincolo așchiind lutul, cât mai rămăsese, și deodată apăru în malul boltit o fereastră albastră, și-n fereastră un om cu o unealtă în mână.

-Bună ziua, gospodar!

-Ziua bună, flăcău! La lutărie?

Era prima „ziua bună” la o sută de ani, și atunci fereastră aceea a alunecat în jos prefăcându-se în poartă largă, și-o casă cu fața la altă casă se vedea aproape ușă în ușă, înșiruite dinspre fundul cătunelor. Pe locul unde oamenii s-au ajuns cu oamenii, s-a făcut primăria. Și câtă răbdare le trebuise dealurilor să vadă această împlinire și să învețe de-atunci că deal cu deal se mai ajunge, dar om cu om!

SUITA PENTRU FLUTURE ȘI ORCHESTRĂ

Nu-l văzuse niciodată zburând. Era un fluture greoi și pântecos cu aripi scurte agitând stratul de praf de pe Bluthnerul compozitorului – o părere de aripi, o părere, pentru că vibrau continuu fără să li se mai distingă arborizația nervurilor și simetria desenului colorat. Ședea numai acolo pe bucățica lui de pistă, îi plăcea poate vibrația lemnului în rezonanță preluată și sincronizată de aripile pe care doar el și le auzea cântând după partitura aceea nemaiauzită de nimeni până atunci.

Compozitorul pune o coroană de prelungire pe nota finală și închise portativul cu o bară îngroșată. Mai cântă odată de la capăt, sigur, putea să-și lase capul în voia pernei, mulțumit, și pe-ntunerice iar își depănă în

minte sunetele gândite, se convinsese că într-adevăr îi place urma lăsată de augurii buni ai imaginației.

A doua zi rupse foaia din caiet și plecă spre corul lui de copii, nu mai înainte de a-și face transcripția pentru orchestra lui de mandoline. Își aprecie cu satisfacție testul reușitei după modul copiilor de a recepta melodia: da, o fredonau în timp ce se risipeau pe ușa sălii de repetiție. Plecă și el către casă încălzit de gândul de a-i face o pereche pe măsură acestui succes. Așezat pe scaunul pianului, se răsuci cu el de câteva ori, apoi deschise stiloul, își luă caietul cu portative și-l așeză pe pupitru. Cu ochii ațintiți pe caiet se îndreptă brusc de spate: de-a lungul celor cinci linii ale unui portativ gol, observă zeci de ouă de fluture înșirate în zig-zag lipite pe liniile albastrui, între, deasupra și dedesubtul lor. Se apucă să cânte după ouăle germinate în câteva variante ritmice, adăugându-le câte un steguleț sau două, ori câte un simplu bastonaș. Transcrise apoi melodia ce semăna a fluture, sau mai mult a zbor de fluture, numai că acesta dispăruse fără s-o mai audă; îl găsi târziu, mort între perete și pian, cu pântecul rupt și uscat. Rupse foaia cu partitura semănată cu ouă și o duse afară în grădina cu flori, iar cu copia alergă a doua zi la corul de copii. Unul din ei avu ideea să se cânte fluturând din mâini, așa era cum nu se putea mai bine, le era și mai drag cântecul, și-au legat repede glasurile de el, pentru că, spuneau ei „...este compus de un fluture”. După ce-au ieșit cu el în public l-au preluat și alte coruri de copii cu povestea lui cu tot. De-atunci compozitorul a rămas în tentația permanentă de a descifra așezarea lalelelor – mai joase și mai înalte – răsfirarea cireșelor pe ramură, puzderia luminilor orașului sau a cerului senin: era destul să tragă peste ele cele cinci linii imaginare pe care cădeau, sau între care cădeau lalele și cireșe și lumini ca să poată cânta apoi melodii semănând a lalele, a cireșe, a stele și a străzi. Dar tot mai drag îi era cântecul acela al corului fluturător de mâini. Într-o seară îi veni dor să-l mai cânte la pian; îl știa bine pe de rost, deși își mai urmărea din când în când degetele, dar deodată începu să nu mai vadă clapele decât ca printr-o ninsoare ce venea de undeva pe geamul deschis. Un roi de fluturi atrași din inima grădinii (nu neapărat de lumină) dansa peste mâinile lui, survolau clapele, se mai așezau, el se ferea să nu-i strivească cu buricele degetelor și se gândea la pânteculele lor care poate în curând vor fi și ele pline; va trebui atunci să lase pe pian multe portative și-apoi să scrie o suită pentru fluturi și orchestră.

TAINA

Omul nu mai dormea în casă lângă nevastă-sa, ci în podul înfundat cu fân, să fie acolo la momentul când cornutei i se vor fi slobozit durerile facerii. Luna ca un melc ieșit cu tot mersul din găoace îi urca peste urechi și-i urla, dar el n-o auzea, peste gura deschisă, dar nu intra, că abia ieșise la păscut pe senin, îi urca peste nări, dar n-o mirosea, apoi peste

(continuare în pag. 8)

pleoape și abia atunci se simți luminat pe doar dinăuntru unde s-a închis cu ea, cea care-i șoptea și-l ajuta să facă fără greș tot ce-i spunea ea. Coborî pe scara fânarului ca o pisică și se porni la vale printre grădini. Ajunse la malul apei, dar parcă n-o observa, iar mersul îi deveni înot, fără abrupții, ci ca o continuitate, ca o alunecare de voie, firească, poate de sorginte ancestrală. Ajunse de partea cealaltă: din nou ceva ca o trecere lejeră de frontiere, de la orizontalul fluid la întinsul uscat, dar simțind duritatea pietrelor colțuroase, făcu drumul întors. Era iar în culcușul foșnitor, nu se mai zvârcolea acum de căldură, dormea liniștit mai departe, dar un muget îl trezi și-ncepu să asculte cu capul puțin ridicat, semne, sau nu, de soroc, de ochi blânzi și muget subțire de bun-găsit. „Pesemne tare mi-a fost cald, uite, mi s-a lipit și cămașa, fânul sub mine e jilav...Greu i-o mai fi și bietului animal să fete pe căldura asta! De-ar veni o ploaie să se mai răcorească puțin! Și adormi mai departe.

A doua zi, nevastă-sa îl întâmpină căinându-l: „Vai de capu' tău, amărătule! Ai de gând și la noapte să te chinui tot așa?”

„Hei, unde nu dă Dumnezeu să fie numai la noapte! Parcă mă tem că ne-o apuca și toamna tot fără lapte...Auzi tu, eu am visat azi-noapte că mă scăldam când în lac și când în ploaie...ba în ploaie, ba în lac; da nu știu cum că parcă era o lună plină și parcă de pe acolo ploua, dacă nu din lac. Mă ploua numai pe mine, ca la duș mă ploua, iar când mă slăbea, mă scăldam eu ca acolo în lacu' nostru. Ei, ce zici, femeie, poate n-o fi ceva rău. Poate că am dat eu cu mâna pe cămașa asudată, că doar nu i s-a rupt vacii apa peste mine. Da uite că acu' mai că-mi vine să fac o baie”...„Ia mai vezi-ți tu de treabă, adu mai bine o găleată de apă să ți-o torn eu în cap, și-ai să te răcorești cât ai zice pește. N-ai văzut că a crescut lacu'?” știi mai an când era să te duci ca toporu' la fund...”

„Ai dreptate, de-atunci m-am răcorit numai acasă în copai; nu mai am eu curajuri din astea”.

A doua zi era duminică și, ca pe la munte, femeile, parte-n parte cu bărbații la ciocnit halbele. Ioana, nevastă-sa și ea. „Fa, Ioană”, o trase una mai la o parte, „ia dă oleacă urechea, las' că ei îs cu vorba lor, iar noi cu a noastră...Îți spun ceva da' să nu se-audă c-apăi dă bărbatu-meu de vreo belea. Auzi tu, a meu s-a dus și el as' noapte să pună și el o vârșă la pește, și tocmai când să intre în apă vede ceva bălăbănindu-se pe dunga lunii. Și-a zis că e vreo dihanie din pădure care-o dat de a scăldatului și-a fugit după un copac. A așteptat să ajungă dihania la mal și când acolo ce crezi, era un om!”

„Doamne ferește...nu cred fa! I s-a părut lui de frică...”

„Frică, poate da' să i se pară nici vorbă că a fost și el curios să vadă cine-ce era. A aprins lanterna de după copac și a apucat să-i vadă cămașa aia kakie soldățească, de uită s-o mai lepede de pe el.”

„Vrei să spui că... Hai sictir, mincinoaso, și nu mai mânca...!”

„Iaca, întreabă-l pe el și gata! Că doar nu s-a-necat, c-a luat-o-napoi de parcă l-au fript pietroaiele la tălpi.” „Ești nebună! Cum poți să spui, când al meu se culcă în fân de păzește vaca de-atâtea nopți și haramul nu mai fată...” „Las' că nu-i scot eu vorbe, ți-am spus numai ție să vezi

Boem@ (109) 3/2018

ce faci cu el. și-apoi nici eu n-am chef să-mi întorcă aștia casa pe dos după scule dacă află că al meu băntuie de-a peștelui.”

„Bine, și de ce nu l-a strigat să vorbească cu el?”

„Pentru că nu-i bine să-l trezești!”

„Cum adică să-l...Ia mai bine trezește-te tu, nu vezi că ai început să vorbești în dodii? Și la urma urmei, al meu nici nu știe să înoate...”

„Atunci știa. Tu n-ai auzit că luna asta când e plină se mai bagă prin mințile noastre și ne scoate din ele și se amestecă în visele noastre? Poate că e și ea lunatică, sau pământul o face așa, când munții ei se amestecă noaptea cu ai noștri și până la ziuă se așează la locul lor, tot așa cam în potcoavă. Ce știi tu, fa!...”

Nevastă-sa își aminti că el îi pomenise de curând un vis cu o asemenea scaldă, dar nu-i spusese dacă în vis era o zi cu soare sau soarele era chiar lanterna pescarului care îl „ploua” când ieșea la mal și-l mai slăbea când îl „ploua” din lac. Simțea acum nevoia să se scalde pe soare auzind hărmălaia ce-o făceau flăcăii cu săriturile și tumele lor teribiliste. El îi tot spunea nevastei că femeia aceea e cam plecată cu sorcova, iar că nevastă-sa ține și ea aproape. Voia să se răzbune pe el, să-l toarne la miliție, dar cum să reconstituie el toată tărășenia, când el nu văzuse și nu știuse nimic nici din propria-i „incursiune” și nici atât de-a altuia. Ce să caute el pe-acolo la miezul nopții! Să intre și el sub bănuiala de braconaj când n-a avut nicicând asemenea pasiuni...

În cele din urmă se lăsă convins, nu de boala lui, ci de nevastă-sa, ceea ce era cam tot una, și plecă la oraș mai mult ca s-o scoată pe ea nebună. Doctorul nu mai avusese de multă vreme o asemenea „monedă” cazuistică în colecția lui și tot căutând să-i explice omului pe înțeles, găsi în cele din urmă că este cu neputință să-i fie accesibilă explicația. Ar fi vrut măcar să-i spună că după propria-i părere intuitivă ad-hoc, toate animalele au fost lunatice la început, ignorând mai degrabă pericolul apelor de teama altuia mai mare, când ieșeau la vânat carnivorele în haite; mărturie, cele care au supraviețuit și care ne umilesc cu performanțele instinctelor lor lunatice. Dar s-a gândit că atâta-i trebuie când și-o găsi astfel țaranul, asemănarea cu toate dobitoacele și orătăniile lui din ogradă! Și-apoi cum să-l mai îmbuneze spunându-i că de când e lumea, există pretutindeni un dram de materie visătoare și că ea ajunge mai devreme sau mai târziu acolo unde a visat.

Și de fapt, cui să-i spună, de la el în jos toate astea ca să fie înțeles, și cui, de la el în sus, ca să nu fie suspectat drept victimă a unor efecte profesionale morbide, scos apoi la pensie așa pretimpuriu.

Pe omul acela totuși l-a internat o vreme în secția lui, sub observație poate va uita nopțile cu lună, poate va uita înotul ancestral activat de nebunia lunii și visele în care se ajung performanțe posibile numai în țara lor tot mai îndepărtată, țara unor tărâmurii de mult părăsite.

Irina Lucia MIHALCA

Mai aproape de tine, mai aproape de mine

*"Iar degetele mele,
de departe, se vor împleti în părul tău"* Ismail
Kadare

*Oamenii sunt pereni,
din seva lor vor renaște noi forme luminoase!*
Muști din azur. Pe un bob de grâu,
roua a impregnat rugăciunea sufletului,
Prin timp, ecoul străbate dorința albă a iubirii.

*Pașii tăi spălați de valuri am să ți-i îmbrac în flori,
flori ce cresc pe-aceste maluri!*

În fiecare, omul își lasă bucăți din suflet.
Printre clipele trecătoare, mesageri ai lumini
ne însoțesc, prin viață.
Să-i înțelegem frumusețea!
Speranța e în fiecare inițială,
în semnele presărate
pe aleile pe unde pașii ne poartă,
în mugurii înfloriți de cuvinte-lumină.

Sufletul ți-a rămas agățat, undeva, între tine și cer.
Ninge iubirea,

acoperindu-ne inimile cu fulgi mari,
printre hainele parfumate simți intensă trăire,
printre sincope, doar regăsirea trupurilor.
Astăzi, o parte din tine s-a risipit undeva.

Și ieri cum te-ai simțit?

Mai aproape de viață, mai aproape de moarte,
Mai aproape de tine, mai aproape de mine,
În pași de dans
- prin timp înlănțuiti – valsăm,
zâmbind, într-un balans continuu treci prin viață.

Mai aproape de viață, mai aproape de moarte,
Mai aproape de tine, mai aproape de mine,
Ne separăm de lume,
alegem culorile, ne pictăm tabloul.

Nu-ți fie frică, ia-mă de mână, iubește clipa!

Într-un amurg al zeilor perisabili, al unei iubiri
pierdute de destin,

dragostea biruie timpul și spațiul.

Într-un peisaj înghețat, povestea venită
din lumea reală și vie
aduce fiorul iubirii eterne.

Rămâne aici doar până
ce-și duce la bun sfârșit legământul.

Pasăre de Foc este iubirea...

Pasăre de Foc este iubirea stăvilită,
cea cu aripile aurii ca o mie de luminițe,
cea cu ochii scilpitori ca de cristal,
cea care nu-și dăruie cântecul inimii
decât primăverii din ea!

Ești steaua care-și află cerul!
Sub lună, domol coborâm împreună.
Când apele curgătoare stau
– o clipă doar – ne întâlnim cu noi!
Alergăm în viteză, ți-e dragă clipa,
repede, departe te poartă,
cu picături de cer plouă în noapte.
Simți o rupere, o sfășiere!
În pădurea dorului, murmurul frunzelor
îți dezvăluie veșnic iubirea neschimbată.

O! Amintire din urmă, un punct e viața,
neînsemnate vieți punctiforme!
O! Spațiu necuprins!
Îmbrățișăm cuvintele, cuvinte nerostite,
cuvinte ce ne străpung tăceri.
Întâlniri aievea,
veniri nepetrecute, plecări,
șoapte dintr-un timp în care ne-am pierdut.
Cuvinte călătoare închise în gânduri,
intrate prin norii ce plutesc către un necunoscut...

Atragem cuvinte care vor sparge barierele timpului,
într-o adâncă tăcere vor rămâne
în țesătura inimii topite. Amețitoare tăcere!
Prin semnele cuvintelor strecurate în noi
ne regăsim un anotimp, o veșnicie...

Prin sarea mării doar sunetul propagă ecoul,
Îndelung porți imagini gravate în tine
fără să știi ce să faci cu ele.
Trebuie să străbați imensitatea cerului interior.

- Uită-te în palmă, o să vezi lumea ta prin liniile ei!

*Multe doruri, multe cărări o să vezi,
dacă le cauți le vei străbate!*

Călătoriile inimii, călătoriile sufletului

- imagine în altă oglindă, oglindire după oglindire,
la infinit...

Un vis dintr-un alt vis în care visăm că visăm!
Spărgând oglinda, moartea îl va trezi pe visător!
În căutarea unui sens care ni se relevă
odată cu destinul

trecem prin viață. Pentru a-l descifra ne cufundăm
în fântâna de aur a prezentului. Un dans să fii!

*- Ai vreme, te-așteaptă atâtea! E doar neliniștea
dinaintea înfloririi.*

În zori îți vei primi medalia – roua de pe flori!

O, flori de nu-mă-uita, icoane ale tăcerii,
doar ele vorbesc!

Nicăieri nu ajungem,

nesfarșită e viața, sosirea e doar o moarte.

Fără pauze, viață după viață,
la infinit se mișcă roata Timpului...

Ar fi bine dacă s-ar scrie poeme pe pietre!

Multe s-au scris, multe își așteaptă descifrarea
pe drumurile pierdute pe axa Timpului!

Niciodată n-ai să mă pierzi,

niciodată n-am să te pierd,

trăim unul în altul prin tot

ce am simțit împreună – un întreg univers –.

Ioan GHEORGHIUȚĂ

MĂ CLATIN...

Mă clatin o dată cu gândul,
 Mă transform împreună cu el
 Într-un fum dens, multicolor,
 Nu mai știu unde mi-s ochii,
 Simțul mi se zbate ca inima-n piept
 Înainte să ating marginile
 Unui nou început,
 Unde oare mi-a crescut coama
 De harmăsar neîmblânzit,
 Unde mi-e auzul?
 Poate că mi l-ar fi găsit careva,
 Poate că mi l-ar fi înapoiat
 Dar nimănui nu-i pasă
 Că am un infinit chiar aici
 În stomacul gol cât o gură de aer,
 Cât o lumină subțire și transparentă,
 Cât un boț de mireasmă,
 Vino eule nu mă lăsa pradă
 Propriei mele încântări,
 Nu-mi mai aprinde deznădejdea
 Ca pe o candelă în adâncul orbitelor...

CURG SECUNDELE...

Prin trupul meu
 se înalță
 o rază din adevărul
 opac,
 ființă din neființă
 precum apa
 din privirea
 îndepărtată,
 prin trupul aceluiași zâmbet
 curg secundele
 prin albia amiezii...

PIERDERE

Mi-am pierdut
 puțină lumină
 pe care-o aveam
 lângă melancoliile
 crescute înapoia
 maxilarelor plate
 ale reverberațiilor
 (uneori neesențiale)
 ale unui oarecare mister
 destul de difuz, destul de infuz,
 dar tot atât de trist
 precum ramurile de gutui
 împrăștiate
 și nemaipierdute
 cândva...

CÂNTEC

Și am plecat prin nicăieri,
 prin ramuri albe-n pași azuri
 mă clătinam, sorbeam păduri
 însămânțându-mă prin meri,
 o oază mă cânta-n privire
 și pene îmi zburau prin gând
 mă-ncețoșam, cumva, flămând
 de vreo bucată de iubire,
 când frunzele nemișcătoare
 îmi atingeau în tălpi, fuiori
 mă aruncam pe stânci, pe nori,
 prin clipe fără de culoare...

CRIVĂȚ

Când vântul mai lovește dinspre nord
 ca într-un joc înnegurat de gânduri
 mă cuibăresc în seva dintre muguri –
 necunoscută înclinație-n tribord,
 strâng zborul între temeri cu emfază
 din piept îmi ies vocale ca din drâmbă
 și se așează pe o moarte strâmbă
 împrumutând fiori pe la amiază,
 mă mai înclin pe propria balanță
 crescută peste ziuă când timpul m-a uitat
 și cred că-i jocul nostru, un joc diamantat
 în care tot zâmbește frumoasa baba cloanță.

INTEROGAȚIE

Serile răsucite
 de tivilnca timpului
 îmi îndepărtează
 privirile de ochi, unde s-au dus
 împletitele,
 unde s-au agățat,
 în care cinghel
 vă trebui să ajung
 până când diminețile
 mă vor recunoaște?

ECOU

Strigătul de câine sălbatec
 îngHITE singurătatea,
 spunea bătrânul cu barbă lungă,
 spuneau cei de la lac,
 strigătul de pelican
 alungă tristețea,
 spunea bătrânul cu barbă lungă,
 spuneau cei de pe lac, strigătul de lebedă
 aduce moartea,
 spunea...

Aurica ISTRATE

BĂDIȚA

Abia însurat, bădița s-a trezit deodată cu familie grea. Două surori gata de măritat, un frate cu capul plin de gărgăuni, ce visa să plece la oraș, să învețe, un altul pe picior de armată și cel mai mic, Toader, cu apucăturile lui.

Izvor nesfârșit de cruci și dumnezei, bădița încerca să mânuiască destinele fraților. Fetele s-au măritat după cum au fost cerute. Vasile, cel cu capul plin de gărgăuni, tot număra pe ascuns bănuții doșiți de o vară, legați strâns în batistă, câștigați la prășitul cu ziua. Și într-o zi târzie de toamnă și-a luat trăistuța, a înghesuit în ea o bucată de mămăligă rece, o ceapă, câteva prune, batista cu gologanii și dus a fost, la oraș, departe. Și-a forțat norocul, dar n-a vrut a spune niciodată nimănui ce vamă i-a cerut în schimb destinul. Doar cele câteva întoarceri, vara, îl mai trădau.

- Știți voi că aici e raiul? ne spunea. Bucurați-vă, că sunteți aleșii!

Și nu-i mai ajungeau potecile, și nu-l mai săturau izvoarele, și nu-l mai încăpeau stelele și luna. Ce vamă de doruri!... Ce târg fără cântar!...

Tata a plecat în armată. Când să fie lăsat la vatră, războiul a intrat în țară. A fost trimis pe front. A mărșăluit și înspre răsărit, și înspre apus. A sucit arma după cum i s-a ordonat. Ce știau alții din ce parte venea căldura speranței pentru unul ca el? Nici eu nu știu astăzi prea mult. Știu, însă, că-l doare încă fruntea țării știrbită: Basarabia, Bucovina. Ardealul i s-a vindecat.

Când conturile între mai mari au fost încheiate, tata s-a întors acasă. Peste casa părinților trecuse prăpădul. Nu le rămăsese nici de unele. Nici acoperiș, nici așternut, nici cal, nici căruță, nici straie, nici bucate. Doar câteva prăjini de pământ rămase de la răposaii părinți. Nici cei ce-au venit dinspre apus, nici cei ce-au venit dinspre răsărit nu au putut lua cu ei pământul. L-au pârjolit, l-au furat de roade, dar nu l-au putut lua cu ei. Au ascuns moartea în brazdele lui, dar nu l-au putut omorî. Moartea din brazde a mai împărășiat în văzduh carne însângerată, nevinovată. Numai pământul înfrățit cu trucidorul lui a alungat-o. Guri flămânde, potolite de foame, din rodul lui. Case spre soare, ciuperci după ploaie, căldură-n odaie, din trupul lui. Pământul. Și tată, și casă, și hrană. Pământul.

Tata era de însurat.

- Ioane, Pachița lui Iftode mi-ar place de cumnată.

- Nu vreau, bădiță, mi-i dragă Maria lui moș Constantin.

- Halal pereche, n-am ce spune! Un sac gol, rupt în cur și un petec pe măsură. Până și cățaua aceea chioară din ogradă ar hârâi la voi a batjocură.

- Greșești, bădiță, Laica miroase omul bun.

- Dar miroasă și osul, loane!

- Io nu-mi iau nevastă să fugăresc foamea din ogradă, bădiță.

- Din care ogradă, prăpăditule? Că nici loc de ogradă n-o să aveți. Ce pământ are moș Constantin? Câteva prăjini de răpă la Săvești, alte câteva mlăștinoase, cu arini la Sarata. Unde-ți așezi ograda? În răpă, sub arini?

- Lasă, bădiță, nu-ți bate capul degeaba.

Ograda mi-o face-o pe bucățica de pământ ce-mi revine și mie de la tata. Aici, în coasta ogrăzii matală. Să fim aproape, să ne avem ca frații.

- În coasta ogrăzii mele, să am în coastă un calic? Să aud toată viața ghiorăit de mațe? Țâncilor voștri să le curgă balele în băătura mea? Nu, băiete!

- Lasă, bădiță, lasă, nu te mai căina. Tocmai matală? O dungă de pământ în deal la Filip, o legătură de țoale și o femeie la care te uita ca la un răsărit! Asta ai ales. Ce vrei mai sărăcie de atât? Ce vrei om mai fericit ca matală? Acum ai plină casa de băieți. Ți-e greu. Dar îți joacă dimineața în ochi bucuria când te scoli din așternut. Iar seara, când te întorci de la treabă, pe cine-l cunoaște după fluierat tot satul? "Ghiță a lui Țârlic să-ntoarce acasă. După fluierat ai zice că se duce-mpetit la Anica!". Zi că nu, bădiță, zi că nu! Zi că visezi noaptea că ari hectarele Marandei lui Cristea, că ești sătul și mai mulțumit, bădiță.

Nu a mai zis bădița nimic. Ochii mici, albaștri, două stele luminând un chip senin. Prin mustața deasă, cărunță, răsucită, îi juca bucuria din suflet. Anica i-a fost, îi este și îi va fi mereu dragă. I se citea asta în ochi.

Tata a luat ce i-a fost drag.

- Marie, tare mă rog să-mi dea Dumnezeu nurori harnice ca tine! zicea câteodată bădița.

- Să-ți deie, bădiță, pentru toți băieții, să-ți deie Dumnezeu nurori pe plac!

- Ca tine, Marie!

- Dacă matală vrei, ca mine, bădiță!

desen de Andreea Rău

Cătălin DUMITRESCU

STAȚIE

Scurgerea clepsidrei e un tren
Șuierând în depărtare
Ca o umbră de argint!

Te aștept într-o gară pustie
Ultima stație a trenului tău
Candela ochilor tăi
E aprinsă în mintea mea
Și mă arde!

Pământul trepidează de nerăbdare
Zâmbind mă alinți
Cu un sărut și o îmbrățișare!

DAR MAGIC

Privesc în ochii tăi smaralde
Strălucitoare într-o clipă
Cât pentru o viață întregă!

Îți vorbesc de iubire
Iar tu zâmbești,
Îmi spui că nu e în drumul tău!

Îmi scot sufletul în palmă
Din dreptul inimii, să ți-l ofer
Ca pe un dar magic!

Îl strâng în pumn
Prefăcându-l în nisip
Lăsându-l să curgă, risipindu-se
Printre degetele mâinilor tale albe
Întinse în față!

Pășești cu picioarele goale
Pe nisipul din fața inimii
Lăsând urme adânci
Și te pierzi prin lume!

Sunt doar o clepsidră
Imitând timpul!

ÎNCEPUTURI

La începutul timpului
Nisipul s-a scurs
Din mâna dumnezeirii,
Pe dune calc în fiecare zi
Ca o umbră fără liniște!
Clepsidra s-a oprit pentru o vreme
Dar eu strig în deșert:
- E mult prea devreme!

ORAȘUL DE NISIP

În orașul de nisip
Lucrurile iau contur
Doar când plouă!

Pe cărarea bătută de pași
Trecători ca gândul,
Doar frunzele picură rouă!

La capătul cărării
O luntre se depărtează
Plutind pe marea de lacrimi,
Pe luntre ești tu
Cu ochii licărind
Ca o candelă uitată aprinsă!

RECLĂDIRE

Marea îmi atinge rece
Vârful picioarelor
Nisip!
Mă trezesc din somn
Cutreierând cerul nopții
Senin!

Stele căzătoare
Muguri de lacrimi!
Nisipul răvășit în urma ta
Furtună!

Adun nisipul în mâini
Ca într-o piatră
Sute de pietre!
Așez pietrele în mijlocul
Clepsidrei albastre,
Reclădesc castele din nisip!

ÎN AGENDĂ

Mă îngână visul
Pașilor pierduți pe alei
Frunze uscate,
Covor adierii tale de înger!
Planul de ieri
Azi e legendă
Și-ți cer cu respect
Să treci numele meu în agendă!

ÎNDEPĂRTARE

Mă îndepărtez din când în când
De tine, clepsidră de nisip,
Oglinzile făurite de tine mă vor uita,
Urmele lăsate de pașii mei
Se vor șterge
În trecerea valului de timp!

Mi-e gol sufletul
Când pustiesc cărările tale domoale
Azi liniștea ta
E o candelă uitată aprinsă!

Mihaela OANCEA

Rujul de buze matifiant

Ca un Jose Arcadio Buendia,
uitat sub castan,
urmărești lumina deșirată caleidoscopic
de-a lungul munților de sticlă -
spectogramă cu linii pulsatile
precum durerea ce-ți șiroiește prin vene
ori de câte ori are ea chef.

La capătul odioaselor spasme ale agoniei,
te-agăți de globul luminescent,
cât timp o mână străină
tot desenează cercuri concentrice
cu rujul de buze matifiant.

Sistematic

Prezența ta
mi-e când un ac de pick-up
cu știința declanșării
unor nepământești ritmuri marine
care-mi cuprind gleznele
de alge și de sare,
când un ritual șamanic,
la capătul căruia nu-mi rămâne
decât lama de oțel a ghillotinei
sărutându-mi obrazul,
cruțându-mă, în schimb,
de odiosul „adio”.

Semințe de rodie

Ceasurile lui Dali devin șerpi,
își înfig dinții în cozi și se preling
pâna la prima bătaie de inimă,
smulgând literele
din graiul ei.

Tăcerile apoase ne surprind
nedesăvârșiți;
de-abia ne mai ținem în brațe,
în iureșul devenirilor succesive,
până la crudele depuneri de cenușă.

Veseli, doi copii cu părul de aur
mănâncă semințe de rodie,
conturând în praful stelar
litera s.

Punctul *faible*

Nevoia de celălalt vine mereu la pachet
cu un incendiu;
fiindcă nu le suport,
aleg o stradă lăturalnică,
merg până devin miniaturală,

apoi dispar
prin gaura cheii unui apartament
cu elemente
de mobilier săsesc.

Nevoia de celălalt degajă miros de arsură,
e punctul *faible*
al creierului
ce nu poate deprinde cum se cuvine
singurătatea,
e punctul *faible* al celui care, după un punct,
pune mereu o virgulă,
ba mai deschide
și-o paranteză...

Combustie ciclică

Încă de dimineată,
trebuie să pui la saramură
câteva raze de soare -
asta ca să te poți mângâia mai târziu,
când inimii îi va fi cu neputință
să suporte trăirile cu oase rarefiate,
înțepenite.

Tot atunci,
spre a te desprinde în zbor,
vei afla rostul
combustiei ciclice.

Coapsele elastice ale veacului

Într-un talmeș-balmeș de utopie și realitate,
viii și morții suferă de insomnie -
umblă prin întuneric, buimaci de însingurare,
cu ochii aprinși ca ai pisicilor,
suferinzi de amărăciunea plăcerilor putride.

Între coapsele elastice ale veacului,
Macondo rămâne devorator
al tuturor semințiilor osândite.

Cea cu puteri nevăzute

Difuză atingere sofianică,
prelungire
a unei stări de grație,
singularitate
căreia i se dau târcoale -
prin venele ei circulă tot rostul lumii.

Cea cu puteri nevăzute
vine și pleacă
mereu
în vârful degetelor.

Într-un joc

Cufundat într-un steril joc cu mărgelă,
nu sesizezi ivirea distopiei,
caruselul oniric,
umbrele care dispar
la cel mai mătășos foșnet.

În stăruința de a recalcula traseul,
sfârșești precum molia
îndrăgostită de becul de 60 de wați.

Ioan Romeo ROȘIANU

Cristian Gabriel Moraru sau scurt tratat despre știința trăirii

[Cristian Gabriel Moraru – „Ieșiri din profan” - vol. I]

O carte jertfă este aceasta cu care bate la ușa sufletului Cristian Gabriel Moraru, o carte prin care definește excelent o trăire, o credință, un spirit.

Este o descătușare senzitivă întru totul, o eliberare de energii pozitive, o lucrare ale cărei măreții se văd - comparativ! - îndeosebi din prispa materialului, într-o lume în care sufletul nu mai este monedă de schimb, într-o lume aproape improprie visului și poeziei.

Ei bine, ca din vremea persecuțiilor creștine vin cuvintele poetului, în ele regăsind închinarea, căutarea ajutorului și odihnei, mulțumirea, obida, într-un astfel de cadru recreat născându-se primul volum al trilogiei „Ieșiri din profan”.

Nu știu cât este dorință de iluminare, de a se deschide spre tălmăcire la Cristian Gabriel Moraru, dar știu că este predominantă nota confesivă, de împărtășire a propriilor trăiri și simțiri, de parcă în sângele său, în respirația sa creștină s-ar face pe sine însuși martor la o veșnică înmulțire a peștilor și pâinii.

Un fior liric născut dintr-o îmbinare fericită de elegiac și confesiv este nota care amprentează poemele scurte ale prietenului meu, astfel având la îndemână unealta cu care poate ciopli cuvântul, în piatra acestuia simțind și având viziunea existenței metaforei ce devine scară spre cer, cel puțin pentru el însuși.

„Dumnezeu este în mine / Roi sălbatic de albine. / Mierea-nțelepciunii Sale / O mănânc tihnit, agale, / Ca profetul din pustie. / Post, mister și poezie...” sunt versurile cu care poetul deschide provocarea lecturii, o mânășă aruncată îndeosebi celor cu profunde trăiri și cunoștințe biblice.

În absența acestora lectura poate fi marcată de senzația unei anumite doze de puerilitate în unele versuri, de căutarea ostentativă a rimei, în detrimentul formei.

În realitate, cei avizați vor detecta ușor încărcătura biblică, o investiție care dă greutate mesajului: „Dumnezeu e Tăria mea/Și îmi luminează calea./După patruzeci de zile,/Care-s tot atâtea file/Scrise-n cartea vieții pure./Am tăiș ca de secure.” (Psalmul 2), sau: „Realitatea e un templu/În care Eu, Omul, contempļu/Cum se preling stropi de tăcere/Din

Boem@ (109) 3/2018

rănilor unor mistere./Ofrandă îmi aduc visele / Puntea ce leagă abisele” (Psalmul 5).

Această căutare ostentativă a rimei dăunează cursului melodios al poemului, afectând puternic fonetic, existând pericolul ca să se dispeze atenția.

Pe de altă parte, consider a fi ușor nefericite ideile poetului de-a schimba începuturile poemelor, mie personal plăcându-mi mai mult și considerând a fi mai pline de sensuri - din acest motiv! - primele două din volum.

Totodată, consider a fi periculoasă într-un astfel de demers liric hiperbola și transformarea substantivului comun într-unul propriu, tocmai datorită substanței și tematicii cărții, un context în care numai cele legate de divinitate ar trebuie astfel subliniate și scoase în relief.

O altă dovadă vie a faptului că poetul a urmărit cu obstinație Ideea, calea după care și-a conceput și clădit volumul este și schimbarea deasă de tehnică poetică în care-și scrie psalmii, trecerile de la rimă încrucișată la rimă împerecheată fiind frecvente și vizibile, deranjând uneori, deoarece contrastează flagrant cu „glasul melodios” al psalmilor biblici.

Dincolo de aceste stângăcii inerente începutului de drum - pe o astfel de cale însă, deoarece Cristian Gabriel Moraru și-a deja binedefinit numele în poezie și critică literară! –

(continuare în pag. 15)

volumul acesta vine să demonstreze cu tărie filonul liric al unui județ binecuvântat de Dumnezeu, iar postura de continuator al mai marilor înaintași îi vine ca o haină de gală.

Misia pe care și-a asumat-o poetul devine și din acest motiv mai grea, iar dorința de-a simplifica, de-a traduce chiar, de-a face ușor accesibile evenimente și pilde biblice amprentează scriitura: „Fiul de Foc a mers pe Pământ și pe Ape/Cercetând totul îndeaproape/Și propovăduind mereu Cuvântul Divin./A preschimbato chiar și apa în vin,/După care S-a înălțat la Cer/Purtând pe umeri mantaua sacralului eter.” (Psalmul 3).

De aici și până la sublinierea unei relații personale cu Dumnezeu mai e doar un pas, iar poetul nu ezită să-l facă, poemele în care transpare așa ceva fiind de departe cele mai pline de sensuri și cele mai consistente ale volumului.

Nota lor aforistică marchează, iar stilul de poem - fulgurație de gând trădează multă introspecție, înțelepciunea fiind necesară pentru încununarea unui astfel de demers liric.

Adevărate mărturisiri de credință vin să se releve cititorului, actul confesiv fiind dezvăluit cu eleganță lectorului, deși există percepția general valabilă că întâlnirea cu Dumnezeu se face numai în intimitatea rugăciunii și-a Sfintei Biserici: „Întru Tine nădăduiesc./Dumnezeule Preasfinte./Să mă ajuți să izbăvesc/Pe cei care se nevoiesc”, (Psalmul 9), sau: „Sfinte fără de moarte, de ce taci/Și pe oameni nunci să îi împaci?/Prea există multă ură, vrăjmășie./Între copiii Tăi, de-o mică veșnicie.” (Psalmul 8), sau: „Iubirea este înțelepciune./Iară calea sa izvor de bine” (Psalmul 10), sau: „O inimă nelocuită de Dumnezeu/Este doar un pumn de țărână deșartă” (Psalmul 11).

Sunt versuri de trecere dinspre (ad)notarea frământărilor proprii înspre (con)semnarea pulsațiilor existențiale ale lumii, poetul asumându-și rolul de-a vorbi cu autoritate despre asta: „Lumea-i o metaforă,/Omul - măreț simbol”, (Psalmul 13), sau: „Iartă-i, Doamne, pe cei ce refuză/Să primească lumina dragostei” (Psalmul 15), sau: „Doamne, ce minunat lucru ar fi dacă/Oamenii ar avea un strop de voință” (Psalmul 20), sau: „Omul, icoană a Dumnezeirii,/A păcătuit împotriva firii” (Psalmul 31).

Sunt versuri relevante și revelatorii pentru sufletul ascuns între aceste coperti, un suflet ce se „nemurește în lima strămoșească”, unul care vrea „să schimbe lumea în care trăiește”, motiv pentru care și recunoaște că a „pornit la război împotriva lumii cucerindu-se pe sine însuși”.

E dovada iluminării unui spirit creator care, ca și-n exemplul Christic se debarasează de sine însuși, renunță întru totul la cele pământești, acestea chiar ajung să îi repugne.

Mai mult în pofida propriilor frământări și nepuțințe devine mijlocitor pentru ceilalți, rugându-se nu numai pentru sine ci și pentru ei, astfel împlinind fericit misia creștină.

Ca atare, acest prim volum de „psalmi creativiști” - o referire subtilă a dorinței (ne)împărțășite a poetului de a se implica activ în (re)modelarea lumii - vine să pună încă o piatră din muntele de spiritualitate și sorginte teleormăneană la temelia literaturii române și universale. Cred că printr-o mai mare aplecare asupra tehnicilor poetice de care uzitează în carte Cristian Gabriel Moraru va da mai multă forță următoarelor volume, astfel ele devenind infinit mai unitate stilistic.

Liviu Nanu și-o mai altfel de parodiare a vieții de provincie

Cu o carte extrem de incitantă, o adevărată radiografie a burgului provincial ne incită scriitorul roșiorian Liviu Nanu, o carte în care parodiază elegant moravuri și viață de cartier, în care ironizează cu finețe caractere și destine, tușele trase vizând amendarea unor stări și nedreptăți sociale chiar.

Personajele cu care-și împlinesc scriitura sunt vii și vitale, contradicțiile sociale și intelectuale dintre ei făcând lectura extrem de agreabilă, iar crâșma lui Bicuță devine centrul unei adevărate lumi ce ni se relevă un univers când foarte cunoscut, când necunoscut, în ambele planuri senzația părând a fi aceeași.

În fapt, sunt personaje în jurul cărora sau cu ajutorul cărora își clădește propriul destin artistic, propria operă, aceleași și aceleași personaje fiind și manifestându-se în toată splendoarea lor și în volumele anterioare de proză scurtă, „Cîrciuma lui Bicuță 1” și „Cîrciuma lui Bicuță 2”.

În felul acesta avem din start perspectiva vederii unui șahist, Liviu Nanu fiind jucătorul care decide mutările, sforarul care le mișcă după bunul său plac și după planuri numai de sine știute, iar personajele execută.

Se naște o lume spumoasă, nu există repetitivitate, fapt ce trădează o imaginație luxuriantă a unui autor pe care contemporaneitatea încă nu-l prețuiește la justa sa valoare.

Semnale de alarmă în această direcție au tras pe marginea prozei sale vii, alerte, cu dese schimbări de planuri și provocatoare răsturnări de situații Tudorel Urian, Dumitru Augustin Doman, Liviu Comșia, Gheorghe Stroe, Mihai Curtean, Robert Șerban și alții, însă păcatul proastei circulații a informației culturale de calitate și - mai nou - de-acum veșnica problemă a puțină-tății exemplarelor tipărite au făcut ca acest autor care mi-a câștigat definitiv încrederea să nu

(continuare în pag. 16)

beneficiei de luminile rampei.

O nedreptate pe care o dată cu apariția acestei cărți o putem îndrepta!

Așadar, senzația că te afli în fața televizorului sau în sala unui cinematograful persistă, chiar domină actul lecturii, evenimentele, faptele și trăirile sunt (p)redate episodice, actorii fiind (re)înviați mereu, mereu demni de (re)descoperit și mereu surprinzători cu ceva anume, cu un gest, cu un gând, c-o intervenție-n actul artistic al narațiunii.

Scriitura bine strunită și atent construită trădează nu numai îndelungul exercițiu artistic și stilistic, dar indică și faptul că Liviu Nanu trăiește intens viața personajelor sale, senzația că este vorba de un EL dedublat în câteva cazuri sau situații fiind marcantă.

Pe lângă faptul că, indiscutabil, în stilul scrierii prozei postmoderne, personajul principal este el, în cazul de față *Profesorul*, cei care-l cunosc de aproape știu că el poate fi identificat uneori în anumite gesturi ale inginerului *Săndel*, indiscutabil în pielea *Poetului*.

Așadar, luate pe rând, aceste dedublări îi permit autorului o mai largă plajă de mișcări a personajelor în a căror piele intră, amprentând manifestările și modul lor de a fi, limbajul verbal și nonverbal cu trăiri proprii, o anumită nuanță de refulare fiind ușor detectabilă.

Rămâne marcantă senzația de participare directă la derularea evenimentelor, senzația unui teatru în aer liber plutind, naturalețea discursului și manifestarea ca atare a personajelor aflate în mediul și în elementul lor propice accentuând senzația de familiar și familial.

O parodie subtilă a unei societăți marcate de vanități, una acaparată de manele, o lume peștrită și cu un grad de incultură sau subcultură ce-i îngăduie lui *Micăle* - barmanița cu „corason” - să trăiască vieți paralele, în lumi și dimensiuni aflate chiar la polul opus al viețuirii ei anoste, în funcție de filmul văzut anterior.

În această lume insalubră se conturează bine prezența *Poetului*, cel care devine personaj principal din prisma lecturării și dezvoltării unui jurnal al unui scriitor local, publicul asistent fiind întotdeauna compus din aceleași personaje spumoase, prezentate de autorul cărții la început, exact ca și personajele unei piese de teatru, aproape în întregime făcându-li-se atunci portretele fizice și morale.

Faptul în sine este inedit pentru lumea prozei, însă este o găselniță scriitoricească ce îi îngăduie lui Liviu Nanu să asigure vizibilitate maximă atât firului epic, cât și personajelor sale.

Dialogurile sunt incisive și spumoase, iar „încurcăturile lingvistice” de genul: „Buzuki - Suzuki”, „Gheorghe Asachi - Kawasaki”, „Muntele lui Venus - Muntele Olimp” sau „Gaudeamul igitur - Gaudeamus Sigismund” dau forță și substanță imaginii și îngăduie divagații la fel de marcante și de sugestive.

Această lume creată de Liviu Nanu este marcată de semidoctism și savuroasă în felul ei, fiind necesară o adevărată cultură pentru a înțelege subtilul și substratul, ironicul situațiilor.

O lume creată-n cascade așa spune, pagină cu pagină, etapă cu etapă, fază cu fază, personaje din ce în ce mai vizibile și mai „importante” pe măsură ce ne apropiem de finalul cărții.

O carte în care cred, în care investesc emoție, una

Liviu Nanu

Ziua p(r)ostului

eCreator

grinta

care, a șasea de autor fiind - Liviu Nanu a publicat până acum trei cărți de poezie și două de proză, după cum am arătat mai sus - vine să contureze definitiv imaginea unui prozator de forță, unul care, indiscutabil, așa cum spunea și Dumitru Augustin Doman „este un povestitor pursânge. Are verb, are nerv, frază scurtă și tăioasă, umor, ironie cât cuprinde, simțul observației suprad dezvoltat. Nanu are o percepție remarcabilă asupra omului comun, a umilițiilor și obidițiilor din începutul mileniului III”.

Una peste alta o carte de forță, o parodie evidentă a lumii de periferie, loc în care nici orășean nu te definești a fi, dar nici țărănu nu te mai poți accepta, ceva ce aduce nemijlocit aminte de Poiana lui locan a lui Marin Preda, locul (des)cântat de marele prozator teleormănean fiind la mică distanță depărtare, iar influența acestuia uriașă în literatură.

Pe de altă parte, Cărciuma lui Bicuță amintește cumva și de Hanul Ancuței, dar numai din perspectiva localizării și derulării poveștii într-un timp, loc și spațiu bine delimitat.

Astfel, „Ziua p(r)ostului” se înscrie în linia subțire, dar bine definită a puținilor capabili să ia peste picior și să ironizeze un spațiu cultural și social în care toți oamenii se cunosc între ei și în care, oricând, fiecare se poate regăsi printre personaje.

Adina COZMA

ICOANA ROMÂNEASCĂ ÎN IMAGINI ȘI CUVINTE

Un mijloc cu putere inițiativă în viața religioasă-morală îl reprezintă și Sfintele Icoane, deoarece prin ele lucrează harul dumnezeesc. Sfântul Ioan Damaschin spune „Sfinții încă de pe când erau în viață au fost plini de Duhul Sfânt, iar la moartea lor harul Duhului Sfânt se află nelipsit de sufletul lor, în trupurile lor din morminte în chipurile și în sfintele icoane nu în chip substanțial, ci prin Har și lucrare”. Icoana revelează pe Cel care s-a arătat în trup și vorbește, prin imagini și culori, despre viața și faptele Lui mântuitoare: naștere, botez, minuni, patimi, moarte și înviere. Icoanele nu reprezintă pentru creștini doar simple obiecte cu care împodobesc bisericile și casele. Rostul lor trece dincolo de satisfacerea gustului pentru estetic, este mult mai adânc și esențial pentru viața religioasă-morală a creștinilor.

Pe lângă forța cel puțin egală cu cea a cuvintelor, dacă nu mai mare, de a transmite mesajul evanghelic, icoana mijlocește relația noastră de divinitate. Ea încorporează în sine o prezență personală relațională a Modelului pe care-l reprezintă o imagine. Este o punte între inocență și transcendență, între cel ce crede și în cel care crede, un mijloc de comunicare cu sfinții. Icoana exprimă prin culori natura umană transfigurată prin har, oferă un exemplu personal de trăire religioasă creștină și trezește în sufletul omului dorința de desăvârșire a vieții sale religioase. Ea revelează o experiență spirituală și descrie modul concret de viață în Hristos al sfinților, strădaniilor lor de a învinge încercările la care au fost supuși în viața pământească, virtuțile cu care și-au încununat sufletul, viața lor de post, de rugăciune și de asceză.

Contemplând o icoană sau rugându-ne în fața ei, simțim prezența harică a Mântuitorului sau a sfinților și se aprinde în sufletele noastre dorința după o viață creștinească mai înaltă, dorința de a imita exemplul oferit de sfinții Bisericii noastre. Imaginea sacră inspiră tărie de caracter, putere de jertfă, credință și nădejde în viața veșnică. Icoana ne transpune cu cei din lumea dreptilor și a sfinților, ne oferă prilej de comunicare cu cei din împărăția lui Dumnezeu, prin cuvânt și fapte, este de fapt esențialul vieții creștine. Icoana este un prețios îndrumător către eternitate.

În consens cu Revelația dumnezeiască, Biserica învață că Icoana își are temeiul în întruparea Cuvântului divin. Chip al Cuvântului, icoana este cuvânt tăcut, despre Cuvântul, despre faptele lui mântuitoare. Ea comunică puterea de viață a harului dumnezeiesc. Fie că este vorba de o icoană, fie despre un ansamblu pictural, fie scena iconografică prezintă un fapt real, înscris în timp, din Viața Cuvântului, semnificativ în iconomia mântuirii „Icoana pictată – zice Sfântul Teodor Studitul – este pentru noi o lumină sfântă, o amintire mântuitoare pentru că ea ne arată pe Hristos în nașterea Sa, botezat, săvârșind minuni, răstignit, îngropat, înviat, înălțându-se la cer. În toate acestea noi ne înșelăm, ca și cum toate acestea nu ar fi avut loc, căci vederea se adaugă

contemplării minții și prin amândouă este întărită credința în taina iconomiei. În rădăcinată în natura umană a Cuvântului lui Dumnezeu Întrupat, icoana revelează pe cel nevăzut și exprimă pe cel inexprimabil. Ea „nu preînchipuie, ci descoperă” pe cel pe care s-a arătat în trup, ca să nu se mai confrunte „chipul cioplit” - idolul, interzis în Vechiul Testament, cu icoana - chip al Cuvântului Întrupat. „Pentru noi, creștinii nu există DUMNEZEU „fără chip”, ci doar „cu chip” și acesta este chipul lui Hrisos”. După Sfântul Ioan Damaschin „un chip este o asemănare care exprimă un model și care ne deosebește prin ceva anume de model”. Iisus Hristos este chipul Tatălui, fiindcă este de aceeași natură cu Tatăl, dar se distinge de Tatăl ca persoană. În ipostasul Cuvântului Întrupat umanitatea asumată și văzută este icoana nevăzutei firi dumnezeiești. Prin cuvintele: „Eu și Tatăl una suntem” și „Toate câte are Tatăl ale Mele sunt”, Mântuitorul exprimă deoființimea sa cu Tatăl.

Prin chipul lui Hristos din icoană, transpare arhetipul divin, putând fi primite și trebuind să fie primite în unitatea lor. În icoana lui Hristos ipostasul divin s-a actualizat în chipul său uman, sau prototipul suprem în propriul său chip. Faptul arătării în trup și viețuirii printre oameni a Dumnezeu – Cuvântului constituie, așadar, începutul și temelia reprezentării iconice. Respingerea icoanei înseamnă, în fapt, negarea Întrepării Cuvântului Biserica ortodoxă acordă icoanelor o deosebită importanță, socotindu-le „imagini sacre”, „vehicul” și „canal” al harului dumnezeiesc, mijloace de provăduire a dreptei credinței. Ea este locul sacru de întâlnire între credincios și Dumnezeu. Contemplând o icoană a lui Hristos, a Maicii Domnului, a Sfinților, cu credință, în Duhul Sfânt, persoana al cărui chip îl înfățișează icoana, este de față, îi simți prezența și căldura cu care-ți vorbești în tăcere despre Tainele Împărăției lui Dumnezeu, ca și când Dumnezeu ți-ar vorbi prin citirea Scripturilor. Tăcerea este glasul icoanei.

Părinții bisericii afirmă că ceea ce Sfântele Evanghelii ne vorbesc prin cuvânt, icoana ne spune prin imagini.

„Ceea ce aici este fixat în scris pe hârtie prin cerneală zice Sfântul Teodor Studitul – este fixat tot așa pe icoană prin felurite culori sau oricare alte materii”. Prin faptul că icoana nu spune nimic sonor, tăcând, ea spune ceea ce cuvântul nu poate exprima. Ea „pătrunde mai bine în sufletul nostru decât cuvântul” și știe să vorbească în mutismul ei despre ceea ce nu se vorbește, ci se trăiește.

Pentru aceasta însă trebuie să știm să-i ascultăm tăcerea, contemplând-o. Icoana este, așadar, alături de cuvânt, un mijloc de revelare a divinității și de comunicare cu divinitatea. Menirea sfintelor icoane nu este alta decât cea a prediciei: vestirea Cuvântului lui Dumnezeu Întrupat și Întruparea Cuvântului în sufletele credincioșilor. Atât cuvântul cât și icoana privesc omul în întregul său: trup și suflet. Aidoma cuvântului, icoana lucrează asupra sufletului, deși se adresează simțurilor. Dar lucrarea lor

(continuare în pag. 18)

nu este a lor, ci a harului dumnezeiesc. Nu imagi-nea în sine și nici cuvântul. Icoana este un adevărat îndrumător spiritual și un model nu pentru cei ce iubesc viața mai înaltă, duhovnicească și rugăciunea, ea însăși exprimând în culori un exemplu personal de virtute în care puterile sufletului se împletesc cu simțurile. Icoana ne arată în chip magistral, ce trebuie să facem cu viața noastră, pentru a se oglindi chipul lui Dumnezeu în fiecare dintre noi, ne vorbește despre virtuțile sfinților și ne arată calea pentru dobândirea acestora.

Ea ne adresează chemarea pe care Dumnezeu o face prin Cuvântul său, exprimând, prin imagini, veșnicia și comunicarea cu Dumnezeu. Rațiunea de a fi a icoanei și valoarea ei nu stau în frumusețea obiectivă, ci în ceea ce reprezintă o imagine a frumuseții ca asemănare divină. Insa icoana mai are și harul tămăduirii sufletești și trupești a celor ce cu credință se roagă și se închină, fiind plină de energie divină și de har. Puterea care se revărsă prin ea asupra omului și asupra materiei este puterea Cuvântului Lui Dumnezeu, Sfânt prin natura sa dumnezeiască.

Dacă Iisus Hristos vindecă prin cuvânt pe cei ce cred Lui, este suficient ca umbra Cuvântului, chipul nefăcut de mâna omenească, să treacă peste cei suferinzi pentru a fi tămăduiți. Icoana revelează natura umană transfigurată prin har și chemare, totodată, pe om să participe la această învoire spirituală, împărtășindu-i puterea harului divin, îi arată cum să-și orânduiască viața ce trebuie și calea mântuirii. Imaginea sacră trimite totodată către o altă lume dincolo de cea iminentă, încorporând în sine o prezență personală a modelului, al cărui chip este, dar o prezență personală relațională.

Ea este un chip al eternității.

BIBLIOGRAFIE

- Preot dr. Ilie I.Ivan – *Indrumător catehetic*, Editura CON-PHYS, 2001
- Preot dr. Ilie I.Ivan – „Cuvântul în slugirea mântuirii”, *Edi-tura OMNISCOP*, 2003
- *Arhiepiscopul Dunării de Jos dr. Casian Craăciun „Candlelele credinței”, Editura Episcopia Dunării de Jos, Galați, 2005, pag.121, 303*
- Preot prof. dr. Ene Braniște „*Liturgica tenică*”, Editura Institutului biblic de minune al Bisericii Ortodoxe române, Bucu-rești, 1978, pag.115
- *Aeheim. Ilie Cleopa – „Călăuză în credința ortodoxă”, Edi-tura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1991, pag.100*

Notă: Lucrarea a obținut **Premiul Revistei “Axis Libri”** la Concursul “Scriitori de ieri, de azi și de mâine”, categoria 15-21 ani, din cadrul Festivalului Internațional al Cărții “Axis Libri”, Galați, 14-18 iunie 2017.

Andreea FINICHIU

DEMULT

Deschisă a rămas demult fereastra
Căci grabnic toți ai casei au plecat
Stingheră a rămas pe masă glastra
În care-o tristă floare s-a uscat.

Din când în când câte-o tăcută rază
Se mai răsfrânge-n geamul prăfuit
Prin somn tresare îngerul de pază
Visând că cei plecați au revenit.

Rar gândul meu hoinar mai trece pragul
Acelui sanctuar de mult uitat
Sperând să întâlnească poate magul
Ce toate neschimbate le-a păstrat.

Deschisă a rămas de-atunci fereastra
Doar timpul s-a închis în amintiri
Iar îngeru-a plecat lăsându-mi glastra
Și un buchet uscat de trandafiri.

METAMORFOZĂ

Din cer a coborât azi noapte,
Un înger alb, sfios și blând,
Ce tainic i-a vorbit, în șoapte
Copacului cuminte și plâpând.

Și dându-i binecuvântarea,
Adusă numai pentru el de sus,
A strâns în aripi depărtarea
Și-apoi în ramuri s-a ascuns.

Și când din ale vremii cruguri
Lumina s-a întors în zori
Pomul cel ruginit de muguri
Era un înger prefăcut în flori.

CĂUTARE

Umblu stingher, de-o viață pe-o cărare,
Ce înțeleg acum, nu duce nicăieri
Și mă frământă-n van o întrebare:
Cum oare aș putea să schimb pe azi în ieri?

Ieri de s-ar face azi, din întâmplare,
Aș înțelege poate unde am greșit,
Cum de m-am rătăcit sub altă zare
Și vrând atât să te-ntâlnesc, nu Te-am găsit!

Ar fi astfel o nouă încercare
De-a învăța anume cum să Te gădesc,
Și după obosita-mi căutare,
Oprindu-mă la casa Ta, să m-odihnesc!

Notă: Lucrarea a obținut **Premiul A.Z.P. Galați** la Concursul “Scriitori de ieri, de azi și de mâine”, categoria 15-21 ani, din cadrul Festivalului Internațional al Cărții “Axis Libri”, Galați, 14-18 iunie 2017.

Liviu BAITEL

Cântec pentru tine

Am învățat literele să danseze în voie
 La răsărit de lună când norii se tem
 De lumină și fug speriați către noapte
 Iar întunericul uită de al nopții blestem

Din ochii tăi, în joacă, am ridicat cerul
 Și în culori neștiute am redesenat iubirea
 Cu florile câmpului flori neîncepte
 De nicio privire, căutându-și menirea

Am coborât lacrima dimineților tale
 Spre țărnul curat al poveștii nescrise
 Așteptând să culegem trandafirul pe care
 L-am pierdut într-o noapte rătăcind printre vise

Și nici numele toamnei nu va fi să rămână
 Toate florile lumii coborând în alai
 Peste clipele noastre când vom fi împreună
 Adunați în sărutul revărsat peste rai

Prizonier

Așa sunt
 închis
 între niște
 cuvinte
 nu mai pot
 respira
 fără ele
 nu mai știu
 zbura
 fără ele
 până și timpul
 de la o vreme
 îl mășor
 în cuvinte
 mă ard și mă dor
 literele
 pline de miez
 așezate frumos
 în vorbe
 de duh
 viața
 și moartea
 sunt
 doar două
 cuvinte
 la fel sunt
 și eu, prizonier între câteva
 litere sfinte

Doar liniștea

doar liniștea, legănată de vânt,
 înainte de vremuri,
 rătăcind pe pământ,
 așteptare a zilei care iar o să vină,
 și a clipei când cerul
 va să ningă lumină,

nu există departe și aproapele nu-i
 nu e loc pentru gânduri undeva să le pui,
 e doar liniștea mare, legănată de vânt
 și de șoapta IUBIRE...
 primul nostru cuvânt.

Iubit ca o poveste

Înduioșare pentru când
 Voi fi aproape de lumină,
 Desperecheat, tot așteptând
 Să-mi intre toamna în grădină,

Și nici o liniște mai mult
 Ori nici o muzică mai pură,
 Să mă ascuți, să te ascult,
 Cuvântul istovit de gură...

Înduioșare pentru doi
 Sau pentru unul...fost pereche,
 Născut în ziua de apoi,
 Iubit ca o poveste veche.

Credo

Nu pot avea decât ce dăruiesc
 Și nu păstrez nimic din ce primesc.

Mă dau cu totul...simt că-i bine-așa,
 Cuvântul, visul, cântul, inima...

Mai țin doar o speranță, undeva...
 Că într-o zi va bate altfel vântul
 Și să trăim cu drag vom învăța,
 Împărtășindu-ne cuvântul, visul, cântul...

Nu ai nimic din tot ce crezi că ai,
 Poți căpăta , puțin, doar dacă dai,

Și nu oricum, doar moștenind pământul,
 Să-ți dai și inima și visul și cuvântul.

Poate inima mea

O chitară și încă, poate încă ceva,
 O chitară ca inima, numai inima mea,
 Două stele și cerul, o poveste de vis
 Ca un vers din poemul nerostit și nescris...

Eu sunt doar poetul, ucis mișelește
 De privirea ta, indiferentă și rece,
 Din trupul meu, încă, iarba cântă și crește
 Povestind tuturora, cum din lume se trece.

O chitară și roua unei calde priviri
 Răscolind, ca un cântec, multe foste iubiri,
 O chitară și inima, poate inima mea,
 Risipită pe cer, lângă ultima stea...

Ignatie GRECU

Poetul Dionisie Duma

*Un înger se pleacă
și plânge întruna
pe una dintre cruci
pe care scrie simplu:*

DIONISIE DUMA - Poetul din Tecuci

Am aflat că a murit Dionisie Duma și m-a îndurerat știrea. Când moare un poet toate suspină. Și era într-adevăr un poet. Și se purta ca atare. Deși puțin boem, se manifesta întotdeauna foarte distins și elegant. Iubea pe toată lumea, dar mai ales pe cei care scriau. De la dânsul am învățat multe lucruri frumoase și bune. Tecuciul, mic oraș patriarhal, avea prin tradiție și câțiva poeți aleși printre care, în ultima vreme, Dionisie Duma strălucea mai mult.

Locuind o perioadă de timp în Tecuci, la o gazdă pe Strada Mare, în apropiere de locuința sa, mergeam foarte des pe la dânsul. Mă primea întotdeauna cu zâmbetul pe buze, întrebându-mă dacă am mai scris ceva. El mi-a bătut la mașină prima poezie. Era un Cântec de dragoste. Mi-a spus atunci fericit:

-Măi lordache, tare-i frumos!

Câtă însuflețire și dragoste de poezie putea să aducă acest om, aparent fragil dar foarte pregătit.

La el acasă l-am cunoscut personal pe Ioanid Romanescu - vechiul său prieten și marele poet ieșean, care descindea uneori bătuit de himere și pe la Tecuci. Era o sărbătoare să-l ascuți recitând din lirica sa incendiară.

Odată, am plecat cu poetul Dionisie Duma la Iași și am colindat tot orașul, de la un capăt la altul, recitând din Eminescu.

Sunt amintiri dragi care cu timpul au devenit sânge, apoi vers rar.

Dionisie Duma cunoștea foarte mulți poeți. Avea și o bibliotecă mare, plină cu volume de poezie, unde se retrăgea, visa nestingherit și scria. Îl prețuiam îndeosebi pentru sinceritatea sa, cursivitatea și claritatea discursului, când era vorba de poezie și de marii noștri poeți, începând cu Eminescu, până la Nichita Stănescu, pe care îl iubea și îl aprecia foarte mult.

Ne întâlneam deseori la Cenaclul de la Bibliotecă, apoi la Casa de Cultură din Tecuci – unde se citea și se comenta poezie. Veneau și câteva doamne, pe care Dionisie Duma le îndruma, arătându-le o mare afecțiune.

Erau vremuri grele și întunecoase. Dar noi, înflăcărați de darul poeziei, mergeam mai departe fără să ne tulburăm cumva într-un fel.

Apoi, eu am plecat din Tecuci și m-am însingurat tot mai mult. A venit Revoluția și marea deschidere. Am început să public precum toți ceilalți poeți. Îi trimiteam mereu câte o carte. Se bucura. Îl vizitam ori de câte ori treceam prin Tecuci. Îmi dăruia și dânsul câte o carte. Ciocneam un pahar de vin împreună și ne aminteam cu drag de zilele de odinioară.

Sunt multe de spus. Dar mai bine ar fi să tăcem și să ne rugăm. Rugăciunea și lacrima aduc alinare acolo unde cuvintele sunt neputincioase.

Constantin OANĂ

VIAȚA, CA ȘI LUMINA, DOAR SE ÎNTRERUPE

Oare maestrul a murit? Ca să pot răspunde la această întrebare trebuie să știu mai întâi dacă eu sunt cu adevărat viu, că aparențele îmi dau multă bătaie de cap. Nu, el n-a murit, doarme! Să-l învelim cu inimi, asta este partea noastră.

Credința împarte pe oameni în două categorii: în vorbitori de limbă română și vorbitori ai limbii nimănu. Maestrul Dionisie Duma lucra la cel mai frumos poem – limba română – pe care Nichita Stănescu o numea „patria de cuvinte” ori „o duminică”. De ce am spus „credință”? deoarece ea operează cu nemurirea, iar aceasta este darul cel mai mare pe care ni l-a pregătit Dumnezeu, cu specificarea că acest dar nu-i un dat, ci împreună lucrare a noastră cu EL.

În eternitate se intră în picioare. Cultura însăși, pe care noi într-un fel sau altul o slujim și pe care se bate atâta monedă, este o deșertăciune fără Dumnezeu, „o aparență foarte dură de a fi” (vorba lui Nichita Stănescu, cu care maestrul Dionisie era prieten, după propria-i mărturie). Dacă privim lângă noi constatăm cu ușurință acest lucru.

Bagajele pentru lumea cealaltă ni le duc înaintea îngerii. Cultura trebuie să fie rodul inspirației divine, ca să poată rămâne în picioare. Acestea sunt bagajele noastre. Știm că între vorbă și scris numai scrisul rămâne. Spun asta nu pentru maestrul, o spun pentru mine; în situații din acestea înțelegerea noastră sporește, tinzând spre înțelepciune.

Gândind la luntrea lui Caron unii ar putea spune „Maestre, vânt bun la pupa!”, dar noi nu mergem în necunoscut precum Caron, noi mergem la Dumnezeu, așa cum ni se revelează El în Sfânta Scriptură. Adevărul despre om nu este unul de natură filozofică, ci unul de natură revelată, cum și Petre Tușea o spune.

„Mergi, vinde tot ce ai, dă săracilor și vei avea o comoară în cer. Apoi vino, ia-ți crucea și urmează-Mă” zice Mântuitorul Hristos tânărului bogat din Evanghelie. Tânărul bogat de aici pot fi și eu, care mă cred bogat în cunoștințe, mă cred a fi un om de cultură.

Explicabil este faptul că suntem îndurerăți. Este așa pentru că suntem prea legați de lucrurile văzute, trecătoare, iar omul nici el nu face excepție de la aceasta. Zice Mihai Eminescu: „Numai omu-i schimbător,/ Pe pământ rătăcitor”. Dacă meditam la cele spuse durerea se va preschimba, miraculos, în bucurie – cuvânt de ordine în creștinism. „Bucurați-vă!”, zice Iisus, ori de câte ori se întâlnește cu apostolii Săi. Așadar sus să ne fie inimile.

Maestre Dionisie, Dumnezeu să vă ierte, iar pe noi să ne lumineze! Amin!

Sibiana Mirela ANTOHE

DEFAC DIN MINE ARIPI

Desfac din mine aripi pe-al cerului crepuscul
Și zbor pe-o geană-n raiul miresemelor trupești,
Adulmec din nectarul fiorului minuscul
Și zbor spre nimbul lunii și-al nurilor cerești.

Despic în falduri norii, scânteii aprind frenetic,
Șarmant sărut parfumul vlăstarului capriciu,
Discret mă pierd în aburi, mă răscolesc patetic,
Tăcut, sub zbor de aripi alung firav supliciu.

Despart de mine vina, o simt cum se-nfiripă,
Seducător mă pierd, m-adun curând agonici
Și vând la târgul sorții nefericita clipă,
Plutesc pe aripi caste, iubind, iubind platonic.

DORINȚĂ

Când luna-n cornu-i mândru cu secera-i străluce,
Iar noaptea-n trista-i taină se chinuie-a visa,
Tu, cel ce-nfrânt de-amarul trăirilor sărace
Zbicești, scurgându-ți dorul, spre a-l îmbălsăma.

Rănești sub talpa-ți crudă, muiată-n neputință,
Timid îi dai o șansă, pierzaniei dispreț,
În sorți te prinzi cu lacrimi, în suflet pui căință,
Când cornul lunii-ți râde din'naltul cer semeț.

Pierdut de tine-i gândul, vărsat ți-e azi fiorul
Departa zări senine se vor a mai muri,
Dorindu-ți neîmplinirea să-ți fie doar amorul
Din vremi turbate-n caier, un drum a mai iubi.

MĂSLIN SÂNGERIU

Măslin sângeriu cu sămburi de sticlă,
Pictează-mi fiorul din smălțul virgin,
Dă-mi carne din tine și nu-mi purta pică,
Dă-mi sângele tău ce-i roșu-rubin.

Din trupu-ți zemos, din boaba ta crudă,
Din crucea ce-o porți răstignită pe ram,
Dă-mi miezul ce fierbe în lacrima-ți nudă,
Dă-mi tot ce nu poți din tot ce nu am.

Pământul sub tine îți simte dezmățul
Amorul din seva iubirii de foc
Și tremură-n mine cu teamă răsfățul,
M-aprind ca o torță în magicul joc.

Adamul din tine renaște în Eva
Din boabele tale ce-s fruct de măslin,
Din pulpa ce trage pământului seva,
Din dulcele-amarului gust de pelin.

Și gustă din mine și gustă din tine
Aleargă prin sămburi, prin coajă, prin miez,
O simt cum năvalnic prin sânge revine,
Iar ruga fierbinte îmi e astăzi crez.

Hoinară, sufocă țărâna de vlagă
Și stoarce esența, uleiul divin,
Vulcan ni-i trăirea și inima, plagă,
E timpul să scoatem amarul din chin.

SĂ VREAU...

Să vreau să-ți fiu ce nu ți-am fost
Curaj, lumină, patos, rost,
Să-ți dau din tot ce nu-i al meu
Aici, acum, oricând... mereu.

Să vreau să-ți fiu din dor un dor
Fiori ce vin, se duc și mor,
Să vreau să-ți dau crezare iar
Din ce mai sunt și ce nu par.

Să vreau să-ți spun ce nu ți-am spus
Regrete de-au venit, s-au dus,
Să vreau să-ți dau din ce nu am
Măcar puțin din ce puteam.

Să vreau să-ți cer ce n-am iubit
Blestem trăit și netrăit,
Să vreau să-ți fiu și nu aș vrea
Din tot ce-a fost și ar părea.

VLĂSTĂRESC IUBIRI ÎN SUFLET

Vlăstăresc iubiri în suflet, muguri noi desfac în floare,
Candid, cad petale râuri, se revarsă, ard în soare.
Rădăcini ce-s prinse-adânc rup din mine o fărâmă,
Munți de lut dospiti plesnesc, zidul dragostei dărâmă.

Încolțesc fiori, se scutur, alții dau în pârg, se-alintă,
Se foiesc, fac valuri, valuri, vor iubirea s-o dezmintă,
Iau tulpini, le-nalț la stele, dragostea-a picat ispită,
Fâlfâiri... bătăi de aripi... inima se vrea iubită.

Germinez sub ochi lumina, înfloresc iubiri spre cer,
Peticesc cărări spre lună, despletesc ascuns mister,
Zemuiesc în vene dorul, îl strivesc spre-al învia,
Începuturi nesfârșite izvorăsc spre-a le visa.

CUVINTE CELEBRE DESPRE MAMĂ

Fără mamă nu se poate iubi. Fără mamă nu se poate muri (*Hermann Hesse*)

O mamă este sublimă tocmai prin ce o apropie de o ființă necuvântătoare (*Victor Hugo*)

Mamele au o vârstă unică; nu există mame tinere, mame bătrâne, mame frumoase sau urâte: există doar mame (*Alba de Cespedes y Bertini*)

Nu cărțile cresc oamenii, ci mamele (*August Strindberg*)

Poate că pe nimeni nu chinuim atât de mult ca pe propria noastră mamă; poate că pentru că nicio dragoste nu sacrificăm mai puțin: atât de siguri suntem că ne-a fost dată pentru totdeauna și că totdeauna ne iartă (*Jacinto Benavente*)

Există o ființă minunată față de care vom rămâne în totdeauna datori: mama (*Nikolai Alexeevici Ostrovski*)

Soția este necesară pentru un sfat bun, soacra pentru o primire bună, dar nimeni nu este ca o dulce mamă (*Lev Nicolaevici Tolstoi*)

Se pare că o femeie ar trebui să fie mamă pentru a fi venerabilă (*Victor Hugo*)

O mamă bună prețuiește cât o sută de profesori (*Johann Friedrich Herbart*)

Mama este numele lui Dumnezeu pe buzele și în inimile copiilor (*William Makepeace Thackeray*)

Inima mamei este un adânc abis la capătul căruia găsești de fiecare dată iertare (*Honore de Balzac*)

Tot ce sunt sau ce sper să devin îi datorez îngerului care a fost mama (*Abraham Lincoln*)

Mama, ideal de femeie, fermecător și venerat (*Lev Nicolaevici Tolstoi*)

Femeile sunt de două categorii: unele sunt mai ales mame, altele iubite. Dacă le compari cu anotimpurile, femeia mamă este ca anotimpul ploilor: îți dă hrană, te potolește, îți înlătură toate lipsurile, te mulțumește prin sacrificiile sale proprii. Iar femeia iubită este ca primăvara, misterul ei e de nedestăinuit, farmecele ei sunt dulci și neliniștea ei îți trezește valuri în sânge (*Rabindranath Tagore*)

Depărtează-ți pașii de cei ce nu onorează în femeie pe propria lor mamă. Fii mândru de această considerație ce o ai față de demnitatea feminină, ocrotind pe cea care ți-a dat viață, pe surorile tale, iar într-o bună zi pe acea ființă care va căpăta nobilul titlu de mamă a copiilor tăi (*Silvio Pellico*)

Mamă, mi s-a întâmplat o mare nenorocire... Mai naște-mă odată! (*Marin Sorescu*)

Mama este începutul tuturor începuturilor.

Grigore Vieru

O mamă nu este o persoană pe care să te sprijini, ci o persoană care face sprijinul necesar (*Dorothy Canfield Fisher*)

Mama este banca la care ne depunem toate rănilor și toate grijile (*Thomas De Witt Talmage*)

Mamele sunt îngeri transferați din rai pe pământ (*Claudiu Ovidiu Tofeni*)

Mă simt inepuizabilă! În loc să lupt, eu farmec; în loc să înfurii, eu îi fac pe ceilalți să se topească. Și zâmbesc ușor, ca o mamă obosită căreia copiii i-au jucat prea multe feste. Mă simt mamă a tot și a toate - pânțele și pământul, cu imense aripi protectoare! Pasiune și simț matern contopite - precum noaptea, acoperind lumea, învelind-o, murmurându-i cântece de leagăn ca să-i aline durerea. Și ca și noaptea, sunt singură din nou, independentă, fără odihnă (*Anais Nin*)

O mamă înțelege ceea ce nu spune copilul (*Proverb evreiesc*)

Toata educația depinde de mamă (*Aristotel*)

Adevărata mamă nu este cea care-i dă viață copilului, ci bună creștere (*din Sfântul Ioan Gură de Aur*)

Niciun bărbat nu reușește fără o femeie pricepută în spatele lui. Soție sau mamă; dacă-s ambele, este binecuvântat cu adevărat (*Harold Mac Millan*)

Vai de cel ce n-are mamă! (*Proverb românesc*)

Dragostea de mamă față de copil este mai prețioasă decât toată averea de pe pământ (*Proverb românesc*)

În lume există un singur copil frumos, iar fiecare mamă este mama lui (*Proverb chinezesc*)

Mamele sunt îngeri transferați din rai pe pământ (*Claudiu Ovidiu Tofeni*)

Dragostea de mamă este cea mai trainică legătură (*Stephanie Gertler*)

Sunt romane care ar trebui să înceapă ca și poveștile cu un "A fost odată...". Căci o mamă aplecată asupra copilului ei e ca și un început de poveste, când o revezi după ce a murit, și când tu însuși nu mai ești copil și nici nu ai alții (*Ionel Teodoreanu*)

Sufletele de mamă n-au nicio cumpătare la recunoștință, cum n-au nici la iubire (*Hortensia Papadat-Bengescu*)

(continuare în pag. 23)

Femeile sunt destul de prefăcute ca toți copiii să spună cu convingere că propria lor mamă era o sfântă (*Remy de Gourmont*)

Mama este comoară dumnezeiască, o comoară pe care nici un om n-ar îndrăzni s-o târguiască (*Helen Hunt Jackson*)

Mama este mult prea inteligentă pentru a înțelege ceva ce nu-i convine (*Anne Morrow Lindbergh*)

Mamele sunt mai atașate de copii decât tații, pentru că sunt mai sigure că-s ai lor (*Aristotel*)

Mâna care mișcă leagănul este mâna care conduce lumea (*William Ross Wallace*)

Maternitatea are un efect foarte spiritual, totul este redus la esențial (*Meryl Streep*)

Munca oamenilor se măsoară cu ziua, dar munca unei mame nu se sfârșește niciodată (*Anonim*)

Nimic nu se compară cu îmbrățișarea unei mame (*Adabella Radici*)

Nu e ușor să fii mamă. Dacă ar fi ușor, ar face-o și tații (*The Golden Girls TV show*)

O mamă își poate ține doar o vreme copilul de mână, dar de inimă nu-i dă drumul până la sfârșitul vieții (*Anonim*)

O mamă bună valorează cât o duzină de popi (*Proverb spaniol*)

O mamă e acea persoană care poate lua locul oricui, dar nu poate fi înlocuită cu nimeni (*Cardinal Mermillod*)

O mamă se naște odată cu copilul ei (*Rajneesh*)

O sută de bărbați pot ridica o clădire, dar e nevoie de o singură mamă pentru a face o casă (*William Makepeace Thackeray*)

Oare cât de mult ajungem să plătim noi mamele pentru gloria maternității? (*Isadora Duncan*)

Singurele mame pe care le poți uita de Ziua Mamei fără să apară probleme sunt mamele bune (*Mignon Mc Laughlin*)

Știu cum să fac orice, sunt o mamă (*Rosanne Barr*)

Totul este efemer în această lume nesigură, totul exceptând dragostea unei mame (*James Joyce*)

Un copil întrebat unde-i este casa va răspunde întotdeauna - la mama (*Keith L. Brooks*)

(din volumul "*Mirajul mamei – cele mai frumoase poezii despre mamă*" – A.S.P.R.A. – Editura InfoRapArt 2015)

Virgil CARIANOPOL

Pentru mama

Tare necăjită ai fost mamă,
Iarna, vara, orice timp trecând,
Cât era de frig sau de căldură
Tot desculță te-am văzut umblând.

N-ai purtat o haină mai ca lumea,
O scurteică veche doar aveai,
Dar și pe aceea totdeauna
Doar la sărbători o îmbrăcai.

Ochii tăi ardeau ca două stele.
Le mai văd luminile și azi.
Boabe mari de lacrimi, ca jarul,
Le striveai cu mâna pe obraz.

Tot așa ai fost de când țin minte,
Pe picioare-ai mers la drum mereu.
Nici în car nu te suiai, de teamă
Boilor să nu le fie greu.

Ce păcat că n-ai trăit, măicuță,
C-ai plecat fără de timp în lut.
Ce pantofi ți-aș fi adus acuma
Și ce haină azi ai fi avut!

Despre ea

Mama scutură prin casă,
Mătură, așază, pune,
Pentru mama toate-acestea
Sunt o mare slăbiciune.

Seara, cade ca o piatră,
Nici mâncare nu mai vrea,
Somnul vine ca un fluviu
Și pe apa lui o ia.

- Mamă-i, spun, nu te mai zbate,
Ai și-așa de dus poveri.
Nu-mi mai scutura din perne
Visele avute ieri.

Lasă-le să stea acolo,
Poate că-mi mai trebuiesc.
Nu se știe la ce cânturi
Am să le mai folosesc.

Însă ea nu vrea s-asculte,
Știe din al vieții rost
Cum că visele de mâine
Nu-mi vor fi cum au mai fost.

Zăpada mamei

De când mereu aleargă după treburi
Bătând pământul ce-i de cer și vis,
Atât cât umblă doar un an prin casă,
Putea, pe jos, s-ajungă la Paris.

În orice zi îi ninge-n păr întruna
O fulguală care-o tot albește
Și nicio vară, cât ar fi de caldă,
Zăpada asta nu i-o mai topește.

De când o știu se culcă cea din urmă,
Gătește, spală, sau țesând lumină,
Apucă-ncet de câte-o rază luna
Și o deșiră până ce-o termină.

Violeta MÂNDRU

Vacanță cu poezie

Obişnuia să se trezească dimineața foarte devreme, înaintea tuturor celorlalți turiști cazați în acel loc de basm. Îi plăcea liniştea aceea neîntreruptă de nici un sunet, când până și păsările păreau să doarmă încă, căci nici un fâlfâit de aripi nu tulbura tăcerea adâncă. Lângă cele două cabane de lemn se aflau două foişoare din metal, împodobite cu pânze albe din doc, ce se puteau lega cu şnururi la colturi. Prefera să le lase dezlegate și să o lege doar pe partea care dădea înspre lac.

Își făcea o cafea fierbinte și ieșea tiptil să se așeze, doar ea și gândurile ei, pe unul din scaunele din fier forjat, sorbind lichidul negru cu înghițituri mici. Nimic în jur nu mișca, nici măcar o adiere de vânt nu clintea vreun fir de iarbă. În vale, lacul era de un albastru ireal, iar din el se ridicau nouri albi de aburi, plutind între munți și apă ca și cum ar purta un mesaj neînțeles.

Renunța cu plăcere la câteva ore de somn să regăsească dimineața liniştea aceea, de care nici măcar nu fusese conștientă că îi lipsea. Nu își dăduse seama până atunci că îi lipseau astfel de momente în care să fie doar cu gândurile ei sau... mai exact să se elibereze de orice gând în mijlocul naturii. Era momentul din zi în care parcă trăia în povestea Frumoasa din pădurea adormită, în care frumoasa era vie și trează, dar toți restul încă își dormeau somnul vrăjit.

Eliza avea doar două dimineți de când se afla acolo, însă ajunsese să își dorească atât de mult diminețile, încât seara când se retrăgeau toți la odihnă, ea adormea cu o liniște în suflet, știind că va începe ziua următoare cu o oră în care își permitea armonia cu natura, acea înfrățire interioară cu începuturile lumii, când totul era doar întuneric, apoi din întuneric s-a desprins lumina, ca o nevoie a pământului însuși de a-și vedea minunile. Somnul era unul lin și fără vise, iar când zorii începeau să alinte orizontul cu sărutarea roșiatică, ea se trezea să fie martoră la această minune a renașterii perpetue, își făcea o cafea fierbinte, își trăgea un pulover călduros și ieșea pe terasa cu draperii albe.

Era acel moment al zilei când parcă era singură pe lume, când ea părea a fi unica locuitoare a împrejurimilor Hunedoarei și savura cu atâta drag momentele ei de solitudine, încât le aștepta ca pe cel mai frumos lucru ce i se întâmpla.

În dimineața aceea închise și ochii, lăsând răcoarea de rouă să se abată asupra ei. Alungă orice gând supărător, sorbi ușor din cafeaua aburindă și rămase într-o contemplare mută, bucurându-se doar de ceea ce simțea că se întâmplă în interiorul ei, căci se petrecea o schimbare pe care ea nu reușea să o definească, dar care era atât de plăcută, încât se refugia în această nouă trăire ori de câte

ori avea timp.

Era acolo cu soțul și copiii, cu alte două familii de prieteni, astfel încât în timpul zilei era o agitație continuă și un du-te- vino permanent. Atât copiii, cât și adulții, erau de o veselie contagioasă, săreau în piscină chiuind și împrôscând stropi de apă, alergau pe marginea din lemn făcând-o să huruie, apoi se uscau la soare pentru scurt timp, după care reîncepeau joaca.

Eliza nu intra prea des în piscină, căci nu știa bine să înoate. Prefera să stea să citească pe un chais-long, însă adesea zgomotul și veselia erau atât de mari, încât îi distrăgeau atenția și era nevoită să reia fragmentele citite. Și totuși, și această parte a zilei avea farmecul ei mai ales pentru bucuria copiilor, astfel încât privea cu duioșie jocul lor nevinovat.

Ceilalți turiști ajunși acolo erau tot familii cu copii sau cupluri tinere, care se bucurau de zona frumoasă și de mâncarea bună de acolo. În fiecare zi, pe ultimul rând de chais-long-uri într-un colț mai retras, se așeza un domn cu ochelari fumurii, singur, care își scotea o carte, un pix și o hârtie, pe care le așeza pe măsuta de sub umbrelă.

O dată, când a privit în direcția lui, i s-a părut Elizei că el o privea, dar prin ochelarii aceia, nu își dădea seama prea bine. Și de ce ar fi privit-o? Era o tânără atrăgătoare, dar nu de o frumusețe izbitoare. Nu era o femeie după care să întorci capul pe stradă, prin urmare nu se mai gândi la acest lucru. În orice caz, era singura persoană singură de acolo și poate singurul bărbat care avea curajul de a citi în public, fapt pentru care îl aprecia.

Nu dădu însă prea mare atenție acestor gânduri pentru că familia ei îi consuma toată energia. O antrenau în fel și fel de activități amuzante, iar ea le dăruia timpul ei, știind că următoarea dimineață își va avea propria porție de liniște.

Curând, săptămâna de concediu s-a scurs pe negândite. Lipseau doar două zile până la întoarcerea acasă. La asta se gândea cu un oarecare regret în penultima dimineață când a ieșit cu cana mare de cafea și cu puloverul gros aruncat pe umeri. Bucuria întoarcerii acasă era umbrită doar de pierderea acestui moment unic al zilei, de care acasă nu avea parte. Își spuse totuși că mai bine se bucură de această dimineață minunată și amână pentru altă dată gândurile triste.

Închise ochii lăsând capul pe spate și inspiră adânc aerul rece, apoi încă o dată...și tresări auzind un foșnet în spatele ei. Când se întoarse, îl văzu pregătindu-se să se așeze la masa cea mai îndepărtată, pe domnul cu ochelari. Îl privi, vizibil deranjată, dar îi zâmbi totuși.

-Tot acest moment este poezie- zise el mai mult către sine, ca și cum discuția abia începută luase sfârșit deja.

Eliza îl privi scurt, apoi se întoarse fără a spune un cuvânt. La urma-urmei, nu o deranja că era acolo, dacă făcea liniște. În scurt timp uită de el și nu îl mai privi, continuându-și visarea. Nu simți nici

(continuare în pag. 25)

când el se ridică și pleacă, iar când și ea voi să plece, simți o ciudată dezamăgire că nu mai era acolo, martor al meditației ei.

-Ia te uită! Domnul acela a uitat o hârtie pe masă! - își spuse.

Poate că ar fi bine să i-o dea înapoi. O luă și se uită repede în jur, dar nu îl zări nicăieri.

Curiozitatea învinse bunul simț, așa că o deschise și o citi. Era o poezie; una frumoasă. Și era despre ea sau pentru ea. Ce surpriză! În josul paginii doar două inițiale și încă câteva cuvinte: "Oamenii se întâlnesc numai atunci când drumurile lor trebuie să se intersecteze. Nu căuta, căci vei afla fără să cauți și dacă va fi nevoie, drumurile noastre se vor întâlni din nou." D.M.

Cine să fie acest om oare? O tulbură atât de tare această poezie, încât împături hârtia și o ascunse în buzunarul jeans-ilor. Însă gândul la ceea ce tocmai i se întâmplase nu îi dădea pace. Trebuia să afle cine era omul acela și să-i mulțumească sau pur și simplu să-i vorbească.

Mai târziu, când toată lumea merse la piscină, privi de mai multe ori în direcția unde știa că se așeza, sperând să îl revadă. Dar locul a rămas gol toată ziua. Simțea o ușoară dezamăgire și în repetate rânduri s-a surprins privind spre rândul din spate, că poate-poate îi va putea înapoia hârtia cu versurile. O mai reciti de câteva ori în timpul zilei, întrebându-se cine poate fi. Încetul cu încetul, se lăsă antrenată în jocurile copiilor, aruncând doar arar câte o privire spre chais-long-ul rămas gol.

Ziua s-a scurs alene, la prânz Eliza s-a retras să se odihnească puțin, căci pe lângă faptul că era obosită, se simțea și tulburată încă de întâmplarea de dimineață. Oricum, trebuia să recunoască că era intrigată și se tot întreba ce înseamnă toate astea? Iar locul acela era minunat în orice moment al zilei și totuși dimineața avea ceva ca o vrajă, ca o energie pe care doar la ora când toți dormeau o surprindea ea.

Dimineața următoare se trezi iarăși devreme și își reluă locul. Ba, la un moment dat, i se păru că aude un zgomot în spatele ei, dar nu era nimeni și iarăși se întrebă ce anume se întâmpla cu ea și cum o tulburase atât de tare o poezie...

Se scurse și ultima zi de concediu, iar a doua zi în zori părăsiri cu toții liniștea aceea și plecară către casă, căci aveau drum lung de străbătut. Trecură ore, apoi zile, unele după altele. Uneori își mai amintea și scotea poezia și iarăși se întreba ce însemna oare? Numai că acum nu mai era în vacanță, avea o mulțime de sarcini de îndeplinit, iar serviciul și familia îi ocupa tot timpul. Nu prea mai avea timp nici măcar să tânjească după orele ei libere din concediu, când trăia liniștea ca pe propria ființă, când inspira tăcere și avea impresia că expiră înțelepciune.

Trecură mai multe săptămâni și într-una din zile, pe când se afla singură în casă, se gândi să dea drumul la televizor, să butoneze puțin până va găsi ceva interesant. Când ajunse pe un post de televiziune națională, îi atrase atenția un chip...

O auzi pe moderatoare întrebând:

-Domnule D.M., poezia o regăsiți în tot ce vă înconjoară?

-Desigur, totul în jurul nostru este poezie.

-Sunt situații când vă opriți pur și simplu să scrieți o poezie doar pentru că așa ați simțit?

-Mi se întâmplă deseori să fiu inspirat de cineva sau ceva și atunci să mă opresc să scriu.

-Când a fost ultima dată când vi s-a întâmplat așa ceva?

-În urmă cu câteva săptămâni, mă aflam undeva în apropierea Hunedoarei, când am văzut o tânără și am simțit nevoia să îi dedic o poezie.

-Vă mai amintiți cum suna poezia aceea?

Eliza rămase să asculte, în timp ce inima ei își întetise ritmul. Era o adevărată nebulie tot ce i se întâmpla, își tot spunea în timp ce domnul D.M. recita cu o dicție aparte versurile ce le citise de atâtea ori pe hârtia ce o păstra împăturită în jurnalul ei.

-Dacă ar fi să luați legătura cu tânăra aceea, v-ar face plăcere?

-Desigur, deși nu îi știu numele, aș putea difuza adresa de mail și sunt sigur că ar ști să-mi spună ceva ce doar eu știu, ca să o pot recunoaște.

Și imediat, pe prompter apăru adresa de mail a poetului invitat la emisiune, Eliza își luă un pix și o scrise la repezeală. Nici nu știa de ce făcuse asta, căci a fost un impuls fără a gândi prea mult. Oricum, nu avea de gând să-i scrie. Totuși împături hârtia și o strecură lângă poezie, în jurnalul ei.

Lucia PĂTRAȘCU

Prea se adunaseră multe!

Odată și odată tot trebuia să fac ordine...

Am deschis larg ferestrele să iasă junghiul supărărilor și pacostea minciunilor, să se ducă departe cu nemernicia lor cu tot.

Am dus în podul casei depresia păgubașă, să rămână acolo, să o roadă șoarecii, să o năpădească praful uitării.

În șantul cu resturi am aruncat toate neliniștile, să se zbârcească, să putrezească și ele, precum cojile de cartofi.

În fundul grădinii am îngropat toate zăcăturile, toate boalașnițele. Poate la primăvară din ele va răsări un pui de tisă.

Și dacă prin colțurile sufletului vor mai fi rămas ceva păienjenișuri de jale o mătură lungă le-a venit de hac.

Traista insomniilor am vrut s-o dau unui telal care a trecut în zori de zi prin fața casei mele, apoi m-am răzgândit și le-am mai păstrat. Poate erau izvorul unui răsărit de poezie.

Nu, nu închide ferestrele! Lasă-le deschise să intre bucuria zilei de mâine!

Bine ai venit, mărtișorule!

Cornel COSTEA***E tot mai frig ...***

E tot mai frig în noi, dar și în lume,
Ninsori autumnale dau năvală,
Și prinși mai toți de-o nefirească boală
Murim în anotimpul fără brume.

Și ne trezim pe un tărâm albastru
Cu inimile – umbre printre stele –
Rememorând acele clipe grele,
Când ne aflam aproape de dezastru.

Întotdeauna, însă, o Salvare
Ne aștepta la poarta dinspre Viață,
Și chiar dacă vedeam mai mult prin ceață
Ne vindeca de orice disperare.

Și rămâneam, așa, pentru o vreme,
Cu ochii mari și limpezi de copil,
Citindu-l, printre lacrimi, pe Eschil,
Pe țărmlul unde n-ai de ce te teme.

Până-ntr-o zi, când am primit căldura
Mai multor sori, iviți din spuma mării,
Purtând lumina-n geana înserării
Din care curgea, dulce, saramura.

O, Cluj mohorât ...

O, Cluj mohorât, unde ți-e strălucirea?
Prin care cotloane, viclean, o ascunzi?
Din frunze-aurii-ți recompun, azi, privirea
Și tot îți vorbesc și tot nu-mi răspunzi.

Doar Someșul Mic mai recită poemul,
Pe care l-am scris scrijelind un copac,
Oricum, pân' la urmă, se-alege doar scrumul
De tot ce există,-ar fi bine să tac

Și să las, tristă, ploaia să-mi cânte-n neștire
Despre veri care-au fost, despre ierni ce vor fi,
Despre firul acesta atât de subțire
Dintre mari ne-mpliniri și prea mici bucurii.

O, Cluj mohorât, o s-aștept altă vară
Să mă pierd, fericit, printre umbre fierbinți,
Căutând, iar, apusul, ce-n fiecă seară
Se așterne, tăcut, peste oameni și sfinți ...

A poezi

A poezi e verbul ca o oază,
De mă-ntrebați ce-nseamnă, vă voi spune,
Veniți, aici, cu toții la amiază,
Cu mere, struguri, piersici, pere, prune.

Vom face o salată minunată,
Vom poezi, și-apoi o vom gusta,
Ne vom simți sublim, ca niciodată,
Vom râde, vom dansa și vom cânta.

Spre seară, vom fi gata de plecare
C-un singur tren, în lumi de peste zări,
Spălați de ploi și mângâiați de soare,
Vom poezi din noapte până-n zori,

Iar când cocoșii se vor deștepta,
Ne vom retrage-n peșteri părăsite,
Un somn adânc, tăcuți, vom aștepta
Să cadă peste inimi fericite ...

Acesta e poemul

Acesta e poemul:
mușcata înflorită
la fereastra unei case
din satul în care
a mai rămas un singur locuitor –
Veșnicia

Soarele a plecat într-o altă galaxie

Când închid ochii
se deschide o poartă
în dreptul inimii
Soarele zâmbește peste Lechința de ieri
și urc din nou
dimineață de dimineață
drumul spre școală
cu gândurile și amintirile
parcă dintr-o altă viață
cu lacrimile ochilor nedormiți ai mamei
care îmi spunea de fiecare dată
că va fi soare și pe strada noastră
cândva
Și a fost
dar nu pentru mult timp
nimic nu durează o Veșnicie
aici
Azi
Soarele a plecat într-o altă galaxie

Când spui Nichita

Când spui Nichita, glasul Poeziei
Răsună peste timp și peste spații,
Un trăsnet, o chemare, incantații,
Trezind, în noi, sămânța Bucuriei.

Când spui Nichita, te îmbraci în iarbă
Și simți cum clorofila te inundă,
Și fiecare ploaie-i ca o undă,
Ce caută Lumina să o soarbă.

Când spui Nichita, totul ți se pare
Din pulbere de stele zămislit,
Iar Dragostea – Eternul Răsărit –
E-o primăvară fără-asemănare.

Când spui Nichita, altfel privești viața,
Cu ochii limpeziți de-atâtea lacrimi
Ivite-n anii-n care grele patimi
Tăiau, cu nepăsare, zilnic, așa.

Când spui Nichita, nu mai ai ce scrie,
Căci orice-ai scrie pare inutil!
E El, Poetul, îngerul-copil,
Ce poartă-n ADN doar Poezie!

Oana AGACHE

LEGENDA EMIRULUI NOGAI

de Elena Netcu

"Legenda emirului Nogai" este cartea unei încercări de a recupera un timp, o epocă, dând consistență unei lumi îndepărtate.

Romanul aduce în prim plan istoria unui neam mongol, tătarii, al căror destin, așa cum reiese din motto, a fost trasat de zeul Tengri, să devină stăpânii lumii. Sunt reconstituite, la nivel ficțional, evenimente cuprinse între anii 1236–1299, când tătarii se aflau sub stăpânirea hanului Berche. Sunt surprinse comploturile, trădările, luptele între frați pentru supremație. În centrul romanului se află figura legendarului Kara Nogai Isa care a construit Hanatul de la Gurile Dunării, cu reședința la Sakgii (Isaccea). Trebuie precizat însă faptul că nu e o carte document, istoria fiind doar cadrul în care este plasată o frumoasă legendă.

Povestea se țese pe intrigi și trădare urmărindu-se înălțarea și căderea unui conducător proiectat în aură mitică. Romanul este structurat în apte capitole cu titluri rezumative și anticipative, concentrând conflictul esențial: "Complotul", "Himera de la Nistru", "Marele scit de la Dunăre". La final este atașat un glosar de termeni tătărești și o listă a elementelor culinare specifice care aduc un plus de autenticitate.

Autenticitatea este susținută și de modul în care începe romanul, apelându-se la un motiv des întâlnit în literatură, cel epistolar. Scrisoarea către tânărul Timur aparține unui istoric și arheolog, Horia Suci, constituindu-se într-un narator credibil, care încearcă o explicație a ceea ce a însemnat neamul tătăresc precum și găsirea unor rădăcini ontologice.

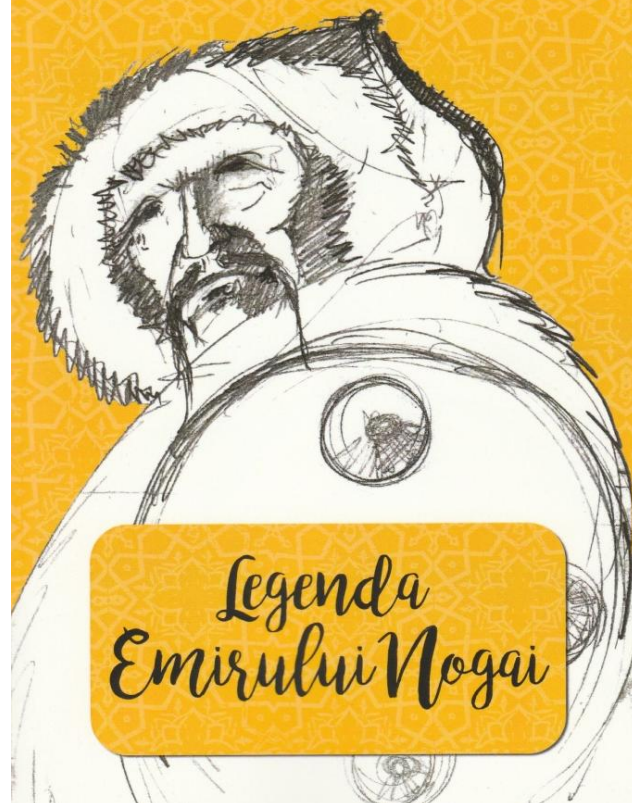
Cu o acțiune intens construită, cartea Elenei Netcu reușește să reproducă universul unei existențe impregnate de instabilitate și nesiguranță. E o carte care stă sub semnul antinomiilor, despre ascensiune și cădere, despre omenie și trădare. Se pare că nimic nu este mai greu de stăpânit decât puterea, ambiția, orgoliul și invidia. Toate acestea vor sta la baza conflictelor dezvoltate în roman. Se reconstituie astfel, istoria unui imperiu măcinat de rivalități, de orgolii și de luptă pentru putere.

Firul epic pleacă de la cucerirea stepei cumane, purtând cititorul prin spații diferite. Romanul este impregnat de date exacte, de repere toponimice: Volga, Nipru, Dunăre, Caucaz, Balcani care configurează o geografie reală precum și antroponime, ce conferă veridicitate.

Deși acțiunea se desfășoară cronologic, sunt inserate fișe biografice care facilitează înțelegerea relațiilor dintre personaje. Astfel, se dezvăluie conflictul dintre tătari și cumani, dorința de răzbunare a celor din urmă, motivul disputelor constituindu-l pășunile și accesul la drumul mătășii.

Personajul principal, Nogai, se distinge prin forță, înțelepciune, ambiție. Naratorul îi construiește un portret detaliat care domină universul epic, exercitând și asupra supușilor o fascinație deosebită. "Înalt, cu părul ondulat, de un negru cu reflexe albastrii, căzându-i pe umeri rebel, ca unui prinț rădăcitor. Ochii negri, umbriți de sprâncene

Elena Netcu

stufos, ușor încruntate, impunând respect și o anume teamă, au o strălucire ciudată, de parcă acolo, în adânc, clocotesc energii nebănuite. [...] Când apărea, se făcea liniște. Cuvintele lui aveau puterea ecoului. Oștenii îl urmau cuprinși de o vrajă ascunsă." Însă lipsa de măsură, apelul la aceleași trucuri viclene de a înlătura anumiți conducători incomozi, aduc, inevitabil, căderea. Este urmărit în dorința sa de independență, de cucerire a teritoriilor și de întemeiere a unui nou hanat, la Gurile Dunării.

În lumea dură a celor al căror destin este pe cal, veșnic în căutare de stepe și pășuni pentru a hrăni animalele date ca dar divin, se inserează un plan magic, al iubirii pure, eterice, al ființelor la limita dintre contingent și transcendent.

Mainahur, cea hărăzită lui Nogai din copilărie, constituie momentul sacru al vieții lui. "Mainahur era dincolo de realitatea visului." Era "o dorință ca o râvnire a ceea ce nu poate atinge nicicând". Era începutul și sfârșitul, geneza, și "în ochii ei este infinitul, dacă ai apucat să-l vezi, nu mai ești om."

Fata apare ca un îndemn la echilibru și la bucuriile pe care le aduce viața, departe de dorința de mărire.

Cuvintele ei par a avea caracter profetic, izvorâte dintr-o înțelepciune șamanică: omul este prizonierul lui prizonier. Mainahur este ca o zeiță a pădurii și a apelor, ape de care Nogai se teme. În grilă psihanalitică, apa este un arhetip al subconștientului, părând să justifice cuvintele fetei: „Suntem ceea ce gândim”. Pentru Nogai, mai important decât împlinirea

(continuare în pag. 28)

afectivă este viața de oștean. Își dorea să fie cel mai iscusit războinic, să cucerească lumea după legea nescrisă” predați-vă ori muriți!” Asemenea celui care își pierde mințile după ce vede jocul ielelor, Nogai nu mai este stăpân pe gândurile lui. Din momentul întâlnirii, ea îi va stăpâni ființa. Cuvintele fetei dobândesc un caracter oracular: asumarea destinului de războinic îi va aduce pieirea. „Steaua ta, Nogai, va apune odată cu neamul tău! Vor fi doar pâlpâiri așa cum după apusul soarelui rămân vâpâi, apoi dăre vineții după care coboară umbrele înserării. Așa începe uitarea.” Însă Nogai nu- i poate nega esența. Respinge viața liniștită pe care i-ar fi adus-o căsătoria cu Mainahur și alege calea mării. Va duce însă cu sine toată viața povara unei iubiri neîmplinite. Nici haremul pe care-l are, nici căsătoria cu frumoasa Eufrosina, fiica lui Mihail Paleologul VIII, împăratul Bizanțului, nu va șterge amintirea momentului sacru, revelator al vieții sale.

Un loc distinct îl ocupă în iconomia romanului planul secund, al fantasticului de tip oniric ce duce la anularea graniței dintre real și imaginar. De multe ori, visul se suprapune realității sau o anticipează. Uneori visul ia chipul lui Mainahur.

Nogai pare să ispășească pedeapsa refuzului iubirii care ar fi însemnat statornice i liniște.

Planul iubirii dezvoltă mai ales acest zbuțum al protagonistului care se prelungește dincolo de oniric, dar include și câteva povești de iubire pasagere între tătari și fetele rutence răpite, fiind dezvoltat motivul clasic al victimei care se îndrăgostește de călău, care nu are însă consistența epică a iubirii lui Nogai pentru Mainahur.

Toate tribulațiile protagonistului, atât cele cauzate de război, cât și cele din planul iubirii sunt atent urmărite.

Sfârșitul lui Nogai este, parcă, nedemn, raportat la imaginea pe care i-o construise și pe care o impusese celorlalți.

Ca într-un domino, odată creat dezechilibrul prin lupta dintre frați, unchi, nepoți, succesori la tron, trădare, toate piesele s-au prăbușit precum i întreg imperiul.

La nivelul discursului epic, momentele de tensiune sunt alternate cu pasaje descriptive halucinante, imaginea generală fiind cea a unei lumi care are legi proprii. „Se înnegrise zarea de călăreți luând în copite garduri, porți, agitând deasupra o ploaie de bice și lovind tot ce întâlneau: oameni, oi vite, câini. Casele cădeau ca niște cutii de chibrituri [...] Bărbații cu furci și ciomege încercau să se apere, dar sfârșeau spintecați de săbii, răstigniți haotic pe marginea drumeagului ce urca spre canara.”

Se remarcă puterea autoarei de a transpune aproape cinematografic imaginile, printr-o aglomerare a detaliilor care asaltează toate simțurile: vizualul, auditivul, kinestezicul, olfactivul.

Atmosfera epocii se realizează și prin descrierea vestimentației „Feudalii cetății erau îmbrăcați în haine groase din postav care pe cap purtau o bonetă prinsă pe frunte cu un colac împletit din două fâșii, una vișiniu-închis, cealaltă albastru-deschis. În picioare aveau cizme din piele groasă în care intrau pantalonii bufanți din stofă. „Sunt descrise, de asemenea, obiceiurile i elementele culinare specifice bucătăriei tătarești: „katlama, şuberek, platouri de kobete și ulkum.”

Se reconstituie peisajul i imaginea unei lumi trecute, pe care noi, cititorii, cunoscători ai spațiului descris,

Boem@ (109) 3/2018

Isaccea, le suprapunem, încercând să refacem, pe firul imaginației, magia lumii dispărute: casele de piatră ale meșteșugarilor, curțile interioare, ulițele, piața centrală în care oamenii trebuiau să se adune să-l întâmpine pe marele Nogai. Imaginea aceasta nostalgică este spulberată de duritatea raidurilor de strângere a birurilor sau de pedepsire a celor care nu acceptau supunerea.

Descrierile ne introduc în plină atmosferă, reconstituie timpurile de mult apuse, cu toate dramele lor. Trăim alături de personaje spaima unei iminente năvăliri, teama pierderii vieții în caz de nesupunere, durerea pierderii agonisellii i a celor dragi, spiritul de jertfă când știi că nu mai ai nimic de pierdut.

Ca lector te confunzi ușor cu mulțimile revoltate. Trăiești, de asemenea, conflictele interioare ale celor încercați de fiorul dragostei, simți sfâșierea între datoria față de un neam lăsat de Dumnezeu cu un destin de stăpân și iubirea care ar împlini spiritual, ar oferi acea liniște care să compenseze o viață agitată de generații.

Dialogurile sunt vii, într-un limbaj simplu, colocvial, încercând să redea cât mai exact trăirile, stările personajelor.

„Legenda emirului Nogai” este un roman a cărui lectură ne îmbogățește nu atât prin poveste, cât mai ales prin prezentarea unei lumi despre care știm prea puțin, cu partea de istorie documentată, chiar dacă este îmbrăcată în haina ficțiunii. Scris într-un stil percutant, implică o lectură pe cât de fluidă, pe atât de consistentă, ce nu trebuie ratată.

Doamna Elena Netcu reușește să transforme prin scriitura sa, anumite date ale realității într-o fascinantă legendă. Dincolo de istorisirea autentică ce dă senzația de veridicitate, se întinde povestea despre suferință, despre glorie și prăbușire, despre consecințele alegerilor, poveste care supraviețuiește oricărei realități istorice. Este o carte care te face să percepi acut trecutul, să îți imaginezi cum arăta lumea de atunci, să simți spațiul de la Gurile Dunării stins în densitatea istoriei.

Autoarea are un adevărat talent de a construi textul încât întreaga poveste de ascensiune și cădere este urmărită cu sufletul la gură, stârnind reacții de admirație, de indignare, de compasiune, de revoltă, de durere. Trăind alături de protagonist, la sfârșitul cărții ai sentimentul că toate se prăbușesc, mărirea este efemeră, dar dincolo de toate rămâne istoria, cuvântul și capacitatea unui scriitor pasionat, doamna Elena Netcu, de a reconstitui prin Logos gloria unei lumi apuse.

Festivalul Poetilor Uitați „Dor de Coșbuc”

REGULAMENT

Pentru omagierea personalității și creației poetului, traducătorului și criticului literar George Coșbuc, poetul Mihai Doloton în parteneriat cu Consiliul Raional Călărași organizează Festivalul Poetilor Uitați „Dor de Coșbuc”.

Condiții de participare:

Pot participa autori/declamatari care au viză de reședință în Republica Moldova și nu au volume publicate. Ei vor fi divizați în următoarele grupe:

Grupa I – de la 13 la 18 ani.

Grupa II – de la 19 ani în sus.

Concurenții vor expedia următoarele materiale la adresa de email dordecosbuc@gmail.com și vor include:

1. Creație proprie (o poezie dedicată poetului George Coșbuc) și/sau
2. Recital de poezie (înregistrarea video a unei poezii din creația poetului George Coșbuc).
3. CV-ul însoțit de o poză.
4. Copia buletinului de identitate sau a adeverinței de naștere.

Evaluarea se va face de către un **jury** de specialitate, constituit din personalități notorii în următoarea componență:

- **Gutiera Prodan** – Maestru în Artă, editor – coordonator emisiuni matinale Moldova 1, președintele Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România (filiala Chișinău), Ambasador al Păcii.
- **Laurian Stănescu** - Scriitor și jurnalist român, membru titular al Uniunii Scriitorilor din România, membru titular al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, autor al mai multor proiecte de lege din Parlamentul României printre care: „Avram Iancu, Erou al Națiunii Române” și „Ziua Națională Brâncuși”.
- **Lidia Grosu** - Poetă, critic literar, membru titular al Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova și membru titular al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, decorată în 2016 cu Medalia „Mihai Eminescu” pentru literatură.
- **Marcela Mardare** - Poetă, prozatoare, membru titular al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, Directorul Editurii **Pontos**.
- **Mihai Doloton** - Poet, membru titular al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, Directorul Concursului Național de Poezie „Dor de Bacovia”, coorganizator al Evenimentului Internațional „Celebrarea lui Brâncuși la Chișinău”, directorul Festivalului Poetilor Uitați „Dor de Coșbuc” – **președintele juriului**.
- **Olga Căpățână** - Scriitoare, membru titular al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, membru titular al Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova, decorată cu Medalia de Aur pentru Jurnalism Internațional de către Academia Internațională din Franța, Veteran al războiului din Afganistan și al războiului din Transnistria.
- **Petre Rău** – Poet, prozator, membru titular al Uniunii Scriitorilor din România, Director - fondator al Revistei Literare „Boema”, Director - fondator al „Asociației Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice”.

- **Vitalie Răileanu** - Critic literar, membru titular al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, membru titular al Uniunii Scriitorilor din România, membru titular al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, Directorul Bibliotecii „Onisifor Ghibu”.
Lucrările vor fi expediate în perioada 01.12.2017 – 28.02.2018

Concurenții vor primi confirmarea înscrierii lor la concursul anunțat și, după jurizare, participarea la Gala Laureților.

Laureaților li se vor înmâna premii bănești, diplome și cărți.

Cele mai bune creații vor fi incluse într-o antologie dedicată poetului.

Ioan VASIU

Un poet cu „suflet de copil“

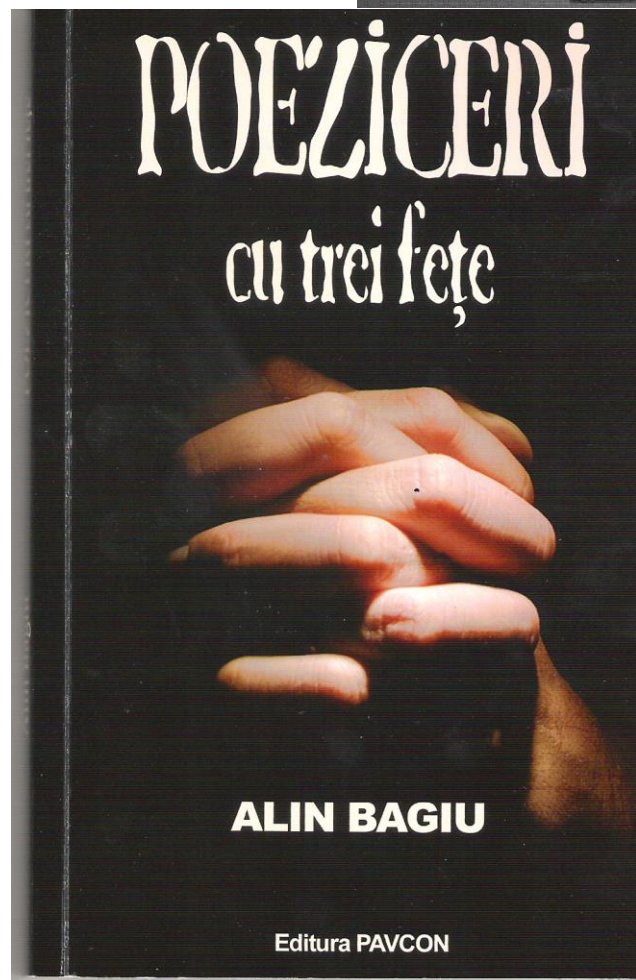
Trebuie să recunosc, încă de la început, că despre poetul **Alin Bagiu**, din Timișoara, nu știam nimic până în urmă cu puține zile. M-am bucurat când am primit, zilele trecute, prin poștă, minunatul său volum de versuri, intitulat, atât de inspirat, **POEZICERI cu trei fețe**, apărut la Editura Pavcon, București, 2016.

Caligrafiate cu o pană înmuiată în lacrimile dimineților senine, poeziile grupate în acest volum trădează talentul unui poet sensibil, iubitor de metafore menite să impresioneze, capabil să „cânte“ și să încânte: „**Mă hrănesc cu dragoste / ... Îmi înec inima în pasiune / Fără să-mi fie rușine / ...Îmi construiesc viața fără rețete / Doar cu iubire, dragoste, pasiune și sentimente**“ recunoaște Alin Bagiu în poezia „*Praf de iubire*“ (pag.79).

Iubirea este tema predilectă a autorului, căruia îi place, în egală măsură, să o ofere celor ce-i sunt aproape, dar și să primească o dragoste care să-i alunge orice umbră de tristețe. Iubirea este pentru Alin Bagiu ca parfumul florilor de câmp, ca balsamul ce se scurge din arborii pădurilor sau ca apa cristalină a unui izvor de munte. Iată ce mărturisește poetul într-o poezie antologică: „**Există momente când sunt provocat, / Nimic nu mă face să cad în păcat, / Și orice-aș primi, doar iubire ofer, / Nu simt că renunț și nici nu mai sper. // E o pace eternă, ce iese din mine, / La orice-aș trăi, doar iubire îmi vine, / Acum sunt complet și simt că iubesc, / Trăind în iubire, doar iubire primesc.**“ (*Pacea eternă* - pag.91). Alin Bagiu evocă în câteva poezii anii copilăriei sale, respectând realitatea de atunci, fără a o denatura într-un fel sau altul: „**Am crescut de copil cu cheia de gât, / Mi-e în suflet și-acum, o mai port și în gând. / Mi-amintesc cum de mic ea în piept îmi bătea / Și atunci când fugeam, uneori mă rănea.**“ (*Cu cheia la gât* - pag.70).

Dragostea de părinți este exprimată în câteva poezii emoționante, care fac să lăcrimeze ochii cititorilor avizați: „**Te rog, mamă, să rămâi, / Cum poți tu, să mă mângâi, / Că-s copilul tău pe veci, / Te rog, mamă, să nu pleci.**“ (*Te rog, mamă, să nu mori!* - pag.49) sau: „**Îmi e dor și sufletu-mi plânge tăcut, / Și asta de când a plecat, / Oare unde-i TĂICUȚU, de ce l-am pierdut / Că aproape de-o viață-l tot cat.**“ (*Dor de tăicuțu* - pag.52)

Am constatat că iubirea revine ca un laitmotiv în poeziile grupate în acest volum, poetul trăind prin și pentru iubire, fiind fericit și când primește și când dăruiește iubire: „**Tu mă iubești așa cum te iubesc, / De dragul tău prea des mă zăpăcesc, / Alerg cu tine către orizont, / Mult mai departe de al urii front.**“ (*Tu mă iubești cum te iubesc* - pag.29) sau: „**Iubirea e în mine, / Prin ea trăiesc frumos / Când vrea să se exprime, / Totul primește rost.**“ (*Iubire din mine* - pag. 107). În fine, reproduc o strofă dintr-un alt poem, pentru a **Boem@ (109) 3/2018**

argumenta cele spuse mai sus: „**E o pace eternă, ce iese din mine, / La orice-aș trăi, doar iubire îmi vine, / Acum sunt complet și simt că iubesc, / Trăind în iubire, doar iubire primesc.**“ (*Pacea eternă* - pag.91). Pentru mesajul transmis, pentru muzicalitatea versurilor și pentru emoția pe care o naște în sufletul cititorului, reproduc, în întregime, poezia intitulată simplu „*Mi-e dor*“ - pag.72: „**Mi-e dor de mine, cel ce SUNT, / Mi-e dor să fiu așa cum SIMT, / Mi-e dor să nu mă mai PREFAC, / Mi-e dor să nu mai cred că FAC. / Mi-e dor de tot ce-am fost de MIC, / Mi-e dor din nou să mă RIDIC, / Mi-e dor de viața cea din MINE, / Mi-e dor de binele din TINE. / Mi-e dor de binele din NOI, / Mi-e dor de tot, mi-e dor de VOI.**“ Cu siguranță că vom mai auzi vorbindu-se de poetul Alin Bagiu.

TELEVIZIUNEA
LITERARĂ

www.televiziunealiterara.ro

0722.410.597
0740.370.665

tvbucuresti@yahoo.com

Teodora POPESCU**În căutarea ta**

Nu mă lăsa singură, ia-mă cu tine,
la și tristețea ce mă copleșește.
Nu mă lăsa să plâng prea mult...
Durerea ar ucide sufletul meu trist.

Mă tem de întuneric, ia-mă cu tine.
Nu deveni coșmar, arată-mi lumina!
Mi-e teamă să nu pierd dragostea ta
la-mă cu tine! Erai....doar un vis ?

În căutarea ta prin oglindă,
Nu vei vedea lumea, nu dispera
E doar reflectarea sufletului tău negru.
Ai pus dragostea mea în partea de jos a unui sertar.

Ascunde prin truc, este aceasta lovitură?
Obligând lumina în întunericul inimii.
Dar totuși, viața merge mai departe
Cu sau fără tine, fără mine, sau oricine.

Visele extaziază de o tresărire sau o dorință,
Le simt încă în venele mele cu plăcere.
Te-am întâlnit undeva în inima mea,
O amintire îndepărtată, încă ecouri în mintea mea.

Șoaptele iubirii

Am auzit un ecou....
Dintr-un perete anonim,
Adânc al sufletului meu
Doar șoapte de copac înflorit.

Chiar și-n memoria inimii încă fragilă
Mai pot păstra esența de parfum
Al primului sărut și șoapte de cuvinte
Ce le-am păstrat în labirintul vieții.

Sub această perdea de dulceață
De lumini și umbre care se pierd
Ca într-o îmbrățișare ușoară de vânt
Aud melodiile iubirii în bătăile inimii.

Aș vrea să aud o șoapta din inima ta,
În tăcerea unui sărut și-o mângâiere caldă,
Strânsă într-o singură îmbrățișare
În nopțile lungi și-n zilele triste.

Mă îmbăt și respir și-adorm cu tine-n gând,
Călătoresc în lăcașe de timp și spațiu,
Mă pierd în orizonturi ca o pasăre emigrantă
Căutând umbra ta pe aripile vieții.

Ochiul nopții

Visez să te iubesc
La ora când steaua mea
Deschide ochiul nopții
Eu mâna-ți dau, tu brațul.

Un vis atins cu inima
Fragmente de amintiri
Ne urmărește chiar și luna
Și sufletul mi-e legănat.

Te joci cu mine...
Ca notele-n libertate
Buzele mele desenează
Acorduri în tremur de voce.

Închizi ochii și-un cântec
Vei auzi la ureche...
Este eternitatea iubirii
Se uită la tine din oglindă.

Visez doar să te iubesc
Cu inima flamandă și fără să respir
Ascund secretul din sufletului meu
Într-o grădină neudată cu sângele iubirii.

Ochiul fără umbră

Ochiul, asemeni unei coperti de carte,
Are culoare, titlu și citești,
Dar în schimb, vei găsi cuvinte
Ce pot aduce inimi la genunchi.

Și ca în orice ochi în care privești
Se află mai mult decât o culoare,
Găsești o viață ascunsă...
Dar se află adânc sub acoperire.

Într-o privire, puteți vedea totul,
Singurătate și durere,
Lacrimile, cuib de disperare,
Și dureri în fiecare dimineață.

Într-o privire, uneori stau,
Cuvinte de dragoste băgate într-o cutie,
Promisiunile din trecut,
Ancorate astfel în liniile din mâna.

Dintr-o privire văd ce este frumusețea,
Chiar și atunci când zilele sunt închise
Văd totul despre adevărul atât de clar,
Deoarece ochiul nu are o umbră.

Durere de Prut

Se sprijină cerul solem
Pe stâlpii de sticlă ai țării.
Tăcerea-i din lemn și fier
O lacrimă-i prelinsă din cer.

Binecuvântată durere,
De neam și de țară.
Cu rădăcini ce vor pieri
La zăgănitul regelui somn.

Tu-mi știi durerea mare
De partea mea cam cât mai stai ?
Că am tot strigat la țara mea
Într-un ecou pedut în sus.

Și în tăcere rabd fără măsuri,
În puterea care-mi mai rămâne,
Tu-mi știi durerea și, când stai
De partea mea, timp o să mai ai?

Ion STERPU

TRANDAFIRUL

Din nou o invitație la frumos și dragoste Trandafirul , regina florilor

Motto: „Florile își poartă sub pleoape nu ochii, ci sexul. Încât ele vad totul sub perspectiva sexului.
Interesant e că femeile și-au ales ca simbol florile”
(Lucina Blaga - Elanul insulei - Aforisme)

Existența omului de la crearea sa pe Pământ s-a împletit permanent cu cea a plantelor (florilor). Mărturii ale relației om-floare se găsesc pretutindeni în peșteri, fresce, etc. La părăsirea peșterilor și odată cu renunțarea la viața nomadă, omul a început să-și cultive plantele și dintre acestea nu lipseau cele decorative (florile).

Florile au început în mintea celor inițiați să devină suport pentru nenumărate simboluri. Așa au apărut preoții-gdinari (Mesopotamia) și tehnica creării grădinilor a ajuns la apogeu odată cu „Grădinile suspendate ale Semiramidei” din Babilon.

Egiptenii au dus pe mai departe arta aranjamentului din grădini iar la greci plantele ornamentale erau la mare preț, mai ales la nobilime (în grădina lui Akademos din Atena își purtau pașii mari învățați și discipolii lor). Aristotel i-a predat „succesorului” său Teofrast, pe fiul său, biblioteca sa, manuscrisele sale și GRĂDINA din LYKAION.

Istoria este plină de referințe despre trandafiri. Imaginea trandafirului se găsește pretutindeni, pe monede și în picturile marilor maeștri. Odele închinat trandafirilor sunt puse în versuri și proză de aproape toți autorii (Chaucer, Shakespeare, Dante, Goethe, Burns, Macedonski, Blaga) iar statul Texas (SUA) are celebrul imn care începe cu „Trandafirul galben din Texas” (The yellow rose of Texas).

Trandafirul reprezintă iubirea, ne seduce cu parfumul sau și petalele delicate dar nu ne abandonează niciodată și ne intrigă cu țepii protectori. De fapt țepii ne avertizează că pentru a avea acces la frumusețe și iubire, trebuie să ne inițiem la școala tainelor și să ne protejăm cu „scutul” cunoașterii.

Locuitorii vechiului imperiu Persan (Iranul de astăzi) cultivau florile cu mare dragoste în „paradisuri”. Paradis – paradeisos (gr. parc închis) - pairi-daeza (persană: grădina împrejmuțată cu zid, un loc binecuvântat de către Creator). Aceste „paradisuri” aveau tot felul de plante, inclusiv decorative, iar TRANDAFIRUL era nelipsit – Persia fiind numită și „țara trandafirilor” (Gulistan).

Romanii pot fi numiți întemeietorii culturilor comerciale de plante, în cadrul cărora trandafirul ocupă un loc central.

Celebra poetă Sappho, născută în 610 î.Hr. în insula Lesbos, Asia Mică, preamărește trandafirul din Macedonia și îi conferă superlativul de „floare a florilor” și „regina florilor”. Sappho a fost una dintre cele mai mari poete ale lumii grecești. Vocabularul ei este vernacular, nu literar. Era prima dată când femeile își exprimau libertatea în locurile publice unde frecvent recitau versuri. Poeta conducea o astfel de societate și curând „inundată” de admiratori de la mari distanțe. Tema majoră era iubirea și gelozia, de la afecțiunea delicată până la iubirea pasională. Curând societatea pe care o conduce devine

Boem@ (109) 3/2018

ermetică, iar ca „sigiliu” al acestui ermetism este ales TRANDAFIRUL (discreție, devotament, pasiune).

Mari învățați și oameni politici au fost atrași de trandafir (Plinius, Columella, Cleopatra, personajele din Războiul celor două Roze) și astfel trandafirul devenise floarea numărul unu în toate statele antice unde era CULTIVAT și VENERAT.

De-a lungul întregii sale existențe trandafirul a „stimulat” crearea a numeroase mituri, în Europa având o funcție similară LOTUSULUI din Asia. În antichitate, trandafirul roșu era consacrat **Afroditei ca simbol al dragostei, al atașamentului și al fertilității** (culoarea roșie se „trage” din sângele lui Adonis).

Dionisos purta o coroană de trandafiri, iar participanții la petreceri purtau de asemenea câte o coroană din aceste flori. În creștinism trandafirul simbo-lizează sângele și rănilor lui CHRISTOS, fiind semnul ÎNVIERII. În Evul Mediu era asociat virginității, floare consacrată Imaculatei Maria – Mama Universului.

În alchimie, trandafirul cu șapte petale era la mare preț, fiecare petală fiind asociată unei planete și metalului corespunzător. Astăzi, trandafirul roșu simbolizează dragostea. În legende și cântecele populare trandafirul „roșu delicat” simbolizează prima dragoste la fete, iar țepii reprezintă atitudinea rece, distanța și „inaccesibilitatea” fetelor. La toate oracolele pentru tinerele fete se puneau două petale de trandafiri pe suprafața apei dint-un vas (cană). Dacă până a doua zi de dimineață petalele pluteau, însemna că va urma căsătoria, nunta. Regina Cleopatra l-a sedus pe Antonius cu mii de petale de trandafiri. Nero își „acoperea” invitații cu flori de trandafiri. Califul Bagdadului - Saladin, a folosit 30.000 de sticlute cu apă de trandafiri pentru a purifica o moschee. Regele Midas, în exil, l-a impresionat pe Herodot cu o grădină superbă de trandafiri. De pe vremea lui Carol cel Mare (anul 800) s-a creat o grădină la mănăstirea St.Gall din Elveția unde călugării erau solicitați să cultive cu prioritate „crini și trandafiri”

Dacă romanii inițial au cultivat trandafirii în scopuri medicale, ulterior au început să folosească florile acestora pentru accentuarea grandorii festivităților deosebite.

Grecii au acceptat trandafirul ca pe o componentă a progresului culturii. Ori de câte ori aveau întâlniri secrete, grecii decorau plafoanele sălilor de întrunire cu trandafiri. Acest aranjament simboliza caracterul secret al întrunirii și de aici, celebrul jurământ „sub rosa”.

În Anglia secolului XV trandafirii au fost aleși să reprezinte două facțiuni regale (casa de York – trandafirul alb și casa de Lancaster – trandafirul roșu) Astăzi în heraldica britanică, Casa de Tudor are simbolul Tudor Rose. Floarea „națională” a SUA este, de asemenea, trandafirul. Una din cele mai mari figuri ale literaturii clasice persane, poetul SADI (pe numele său adevărat Musharraf Od-Din

(continuare în pag. 33)

Muslih od-Din), născut la 1213 în Shiraz, a dedicat o mare parte din opera sa TRANDAFIRULUI.

Lucrarea sa reprezentativă este Gulistan (1258) care în limba persană nu înseamnă altceva decât „Grădina cu trandafiri” Omar Khayyam (1050-1123 Nishpur, Persia) a fost un alt mare poet persan erudit influențat de lumea trandafirilor: „Când briza dimineții și aurora pală /Mângâie trandafirul petală cu petală, / Ferice de acela care vrăjit se lasă/ Privind cum doarme-alături o fată mlădioasă”; „Vântul de primăvară mângâie trandafirii / Și chipul dragei mele puserat”

Marele Goethe descoperea Orientul cu tot tezaurul cultural, biblic, arabic, al perșilor oglindite de cântărețul persan Hafiz și de către poetul „fratern” din Siraz (Sadi). La vârsta de 60 ani, Goethe descoperă lumea florilor prin asociația pe care o face cu fermecătoarea Marianne Willemer Jung, în vârstă de 30 ani. În poemul său din West-Ostlicher Divan ea este numită Suleika, iar Goethe se numește Hatem. În această poezie el încearcă o artă de caleidoscop înveșmântată în arabesc și senzual. Goethe găsește suportul senzual în trandafirul „persan” și în lumea persană (La universitatea din Jena face studii de botanică, perioadă care se reflectă și în creația literară). Prin trandafir poetul se simte eliberat de Orient și Occident și se atașează pe un plan supraistoric și suprageografic, simțindu-se stăpânul a două emisfere. În poezia „Metamorfoza plantelor”, Goethe descrie magistral faza creării florii la plantă: „Adunat împrejurul axei ascunsul caliciu se-aține / Spre ființa sublimă deschide coroane-n culori”. În poezia „Cartea lui Timur-Către Suleika” poetul vede în trandafir participantul fidel la realizarea stărilor lui sufletești: „O să-mi fii mireasă toată./Bucurii s-aduci din plin/ Mii de trandafiri deodată / Înfloresc sub cer senin.” Sau: „Trandafiri vin să-ngenunche /Cu întreaga lumea lor”

Celebra scriitoare australiană Colleen McCullough, în tot atât de celebrul roman de dragoste „Pasărea Spin”, are ca motiv central mitul aborigenilor din Australia în care o pasăre își cântă cel mai frumos cântec o singură dată în viață, în timp ce este răpusă de moartea cauzată de spinul unui trandafir înfipt în pieptul acesteia. Acest „univers” al tufei trandafirului produce sublimul creației prin auto-sacrificare, în numele FRUMOSULUI (Dostoievski spunea că mântuirea omului se poate face numai prin iubirea de frumos) Cunoscuta publicație Chicago Tribune menționa că „viața adevărată pălește în comparație cu această carte... Pasărea Spin este un epic de suflet despre violență, dragoste, credință, pasiune, triumf, tragedie, Trandafiri și Spini..., suferința cât pentru zece vieți... Povestea curge într-adevăr minunat, spre finalul tragic, dar triumfator”.

Într-o lume dominată de acțiuni desacralizante, grija și apropierea de TRANDAFIR ne poate salva și repune pe drumul prevăzut de CREAȚIA DIVINĂ. Așadar, să-i iubim pe trandafiri cu toată ființa și aceștia ne vor răsplăti cu prisosință.

Luminița ZAHARIA

scenarită de reflux

morala: *ochii văd inima cere / te salut la revedere*

filatelie, dulce poezie,
lipește-mi pe suflet scrisoarea
cu superglue, cum numai tu
poți înrobi remușcarea

și scrisoarea să fie albastră
albastră ca marea
într-o sticlă purtată, un strigăt
să n-o fure uitarea

peste evi, sticla mea
să ajungă-ntr-o crîșmă
să-mi bea marinari indecenți
iubirea din urmă!

peisaj urban cu zombi și vardişti

pe strada mea luminile nu se sting niciodată
umbrele joacă leapșa pe dezbrăcate
dintre toate vietățile te aleg pe tine
pe luptate pe apucate pe-nfiorate

pe strada mea zgomotele se amestecă afon
nicio logică nu rezistă mai mult de o zi
cineva șterge mereu numele străzii
numărul caselor
numai vardiştii n-o ocolesc orice-ar fi

pe strada mea a fost odată un zombi
poate mai mulți dar nu știu cum e pluralul
și mă rezum
nu făcea rele doar bau
când dădeai colțul cu victoriei
era-mbrăcat într-un costum postum
avea și pantofi pentru impresie artistică
și un baston pictat cu dragoni nud
era un zombi bun, fusese prof de harakiri
și chiar un pic poet, precum aud

zombii și vardiştii se înțeleg de minune
altfel m-aș muta pe o altă stradă
cu nume de prun
dintre toate vietățile te aleg pe tine
cititorule carne de tun!

Marin MOSCU

Căteii nopții

În sălașul dintre sălcii
Unde iubirea ne-a strâns,
Se aud căteii nopții
Cum s-au apucat de plâns.

Printre flori, unde-am pătruns,
Clipa a cernut dulceață,
Căteii s-au lins pe bot
Ascunzându-se în ceață.

Cerul bătucit de soare
Înălță berze în zbor,
Pieptul tău se-mpodobește
Cu surâsul unui dor.

Nici eu nu dorm în cetate,
Stau în preajma-ți să te sorb
Din lumina care cade
Rană pusă-n ochi de corb.

Și nu uit, mai trec prin sălcii,
Caut câinii să-i hrănesc,
Glasul lor străbate-n iarnă,
Nici cu corbii nu-i găsesc!

Ne jucăm în dor de amintire

Sincer am jurat că te iubesc
Până-n străfund de ultimă suflare,
Când te-am cunoscut eram copii:
Eu, muguraș, tu, dulce floare.

Ne-am strecurat în ochi de stele
Printre sălcii sau pe vârf de munți,
Ruginind în gânduri și iubire
Am ajuns într-un târziu cărunți.

Eu am jurat și tu te-ai plictisit,
N-ai suportat să vezi cum pleacă
Păsări peste orizont de poezii,
Lacrime adâncului ne-neacă.

Rămân în vraja amintirii noastre,
Mă încânt cu vechi refrenul tău,
Am jurat că ne-om iubi o viață
Dar floarea ei se scutură mereu

Și cum va fi acea promisiune,
Să devenim, ca la-nceput, copii,
Să ne jucăm în dor de amintire
Ascunsă, la păstrat, în poezii?

Pășim difuz prin ploile durerii

Pășim difuz prin ploile durerii,
Importăm manifestații în strada mare,
Perfuzia cuvintelor e varză:
Coduri refăcute, puse-n sare.

Flămânzim cu stele reci sub nas,
Munca nu-i cu chef în țara-adevărată,
Rezistăm vioi în sărăcii și boli,
Cu recomandări și zarea-i bulversată.

Antagonic împărțim credință și iubire
În noaptea minților scăpate
Pe lampa lui Ilici care re-nvie
Peste cei ce rostuiesc greșite fapte.

Casele controversate sunt colivă,
Căința este-a doi părinți orfani
De copii, dar vor, prin moștenire
Să se-mbuibe cu euroi și bani.

Pășim difuz prin ploile durerii,
Luăm felii din țara noastră-n spate
Și o cărăm aiurea să o vindem
Unor făpturi stupide de departe!

Mărțișorul de iubire

Un virus bântuie în mine,
Asta aș vrea să înțelegi,
De este rău, de este bine,
Supus sunt miilor de legi.

Doar una mă mai pedepsește
Când ies aiurea din peisaj
Să caut clipa ce-mi priește
În dragostea de lung metraj.

Mă simt întins pe o arcadă,
Pe o cunună curcubeu,
Nu vreau ca lumea să mă vadă,
Vreau să iubesc în felul meu.

În sânge-mi bântuie un virus
Și-n trecerea mai lasă fum,
El scrie-n inimi, nu-n papirus,
El scrie-n cer, nu pe-orice drum.

Scrie iubirea în petale
De flori de colț sau flori de vis,
Apoi rămân la tine-n poale
Să fiu de veșnicii cuprins.

Un virus bântuie în mine,
Asta aș vrea să înțelegi,
Sunt mărțișorul de iubire,
Primește-mă, poți să mă legi!

Mihaela RAȘCU

SCULPTURĂ DIN CONDEI ÎN VATRA MOLDOVIȚEI

Lăudate fie locurile care au găsit binecuvântarea condeului pentru a intra în nemuirea veacurilor, căci nu puține sunt în România vetrele din care se poate îmbogăți istoria neamului și care zugrăvesc curățenia spirituală a acestuia, meritând să-și lase amprenta către înțelegerea și luarea aminte a celor ce sunt și vor fi pe aceste meleaguri. Un condei plin de blândețe și devotament a găsit în condeii lui Viorel Darie nu numai Moldovița ci și Bucovina, iar mărturie stă, pe lângă volumele care poartă semnătura acestui autor și pline de spirit bucovinean, și volumul „De vorbă cu sătenii mei din Moldovița”.

Ca observație personală, lecturile gen monografie, au un grup limitat de cititori, acest gen de lucrări având o relevanță mai mare din punct de vedere istoric, cultural și de impact asupra colectivității. Totuși, Viorel Darie a reușit ca în volumul său „De vorbă cu sătenii mei din Moldovița” să atingă atât aspectele specifice unei monografii cât și acele laturi duioase, arhaice și pline de miez, care derivă din poveștile locului și fac portretul universalității satului pe teritoriul României. Folosirea dialogului în conturarea fiecărei familii face nu numai ușoară și plăcută lecturarea ci trezește parcă în cititor dorința de a descoperi, pe lângă stilul plin de simplitate al exprimării și modul în care funcționează și funcționează acea organizare socială în care fiecare membru al său știe totul despre ceilalți membri, devenind o enciclopedie a evenimentelor locului.

M-a atras volumul „De vorbă cu sătenii mei din Moldovița”, de la primul contur al bordeiului din curtea casei părintești a autorului, bordeii a cărui imagine se regăsește prin mult prea multe sate românești fără a primi atenția de care s-a bucurat cel din Moldovița și m-a ținut în această stare de bine și curat sufletesc până la eseurile din final destinate pădurii și omului și huțurilor. Dacă în unele monografii menționarea unor nume în stil de statistică demografică devine după câteva pagini obositoare, în volumul lui Viorel Darie am găsit un mod fermecător de descriere a unor personalități și chiar de conturare a chipurilor, prin care autorul a reușit să realizeze o galerie de personaje pe care cititorul are posibilitatea să le cunoască nu numai prin prisma unui nume legat de o localitate.

Poveștile oamenilor din Moldovița, redată în volumul purtând semnătura lui Viorel Darie, curg mult în istorie și îmi dau seama că asta se întâmplă în real de fiecare dată când pornești un român curat la poveste despre locul pe care-l consideră vatră. Românul e pădure, românul e pășune, e pârâu și aer curat. Și, așa cum se întâmplă când îl lași să curgă ca apa la poveste, afli că asta îl doare cel mai tare, pădurea, pășunea, aerul curat, libertatea și vatra

care ar putea fi uitată. Viorel Darie a avut grijă ca vatra Moldoviței să nu fie uitată, reușind o delicată sculptură din condei a unui loc pe care îți dorești să îl cunoști, în totul său om și loc, de îndată ce ai lecturat volumul „De vorbă cu sătenii mei din Moldovița”. Mulțumesc, Viorel Darie!

Desen de Elena-Liliana Fluture

Nina GONȚA

Gând pierdut...

(aseară mi-a venit în gând o poezie...)

Un vers, o poezie
 îți vine pe neașteptate-n gând...
 Trebuie să lași totul, totul... baltă,
 s-o scrii...
 rând pe rând,
 căci mai apoi
 nu o vei mai „auzi”,
 în mintea ta...
 nicicând.
 Fără întoarcere ea va pleca...
 E... ca un naufragiat...
 Ajuns la mal...
 cum își revine,
 pleacă-n lumea sa.
 Și-așa rămâne...
 Pe veci...
 plecat.

Norii

Norii pe cer se așează,
 merg ... ca... în straturi,
 mai groși, mai grei...
 mai ușori, mai negri...
 mai albi,
 mai de alte culori...
 Și gândurile noastre
 sunt tot ca și norii,
 în straturi se-adună,
 grele,
 ușoare,
 de multe culori...
 Ne apasă, ne-omoară...
 De nici nu mai știm
 pe unde să umblăm,
 pe ce culoare...
 ca unul... altuia,
 să... n-amestecăm...
 Și-așa, cam bezmetici,
 noi trecem prin viață,
 pân` când ea se rupe...
 exact... ca o ață!

O frunză

Oare ce gândește,
 ce simte frunza,
 când, toamna târziu,
 îngălbenită,
 cade... la pământ, lin?
 Că i-a venit sfârșitul sau că va renaște

Nu știm. Nu vom ști niciodată.
 Noi gândim că frunza e...
 moartă...
 E moartă abia jos
 sau încă... din momentul căderii?
 Eu cred:
 în cădere ...
 e încă vie...
 Numai atunci când,
 fiind la pământ,
 nemiloși,
 o calcăm în picioare,
 numai atunci moartea o ia
 în primire.
 Așa-i și omul...
 o frunză în vânt,
 toamna,
 învinsă...
 Căzut la pământ
 încă nu e mort.
 Ferice de-acel
 care are noroc...
 de o mână...
 întinsă.

Singurătate

Singurătate, tu -
 gând trist, urât.
 Tu - întuneric,
 tu - tristețe.
 Tu - curgătoare lacrimi,
 tu - la trezire,
 ațintiți ochi în tavan,
 în dimineți... răzlețe.
 Singurătate, tu,
 ne-acoperi pe parcursul vieții,
 ne-acaparezi,
 ne ții în mreji.
 Singurătate, tu,
 cu tine noi ne naștem,
 cu tine noi murim.
 Singurătate,
 te-alung, te-alung,
 tu vii și vii...
 și mintea mi-o învâluie
 în gânduri negre și pustii.
 Tu, lasă-mă, hai, lasă-mă!
 Nu vreau să te mai simt alături!
 M-am săturat!
 Vreau ca la trezire,
 dimineața,
 să exclam:
 „Ce fericire!
 De singurătate...
 eu... am scăpat!”
 Singurătate!
 Tu, tot singură să fii,
 să vezi... cum este!

Petruș ANDREI

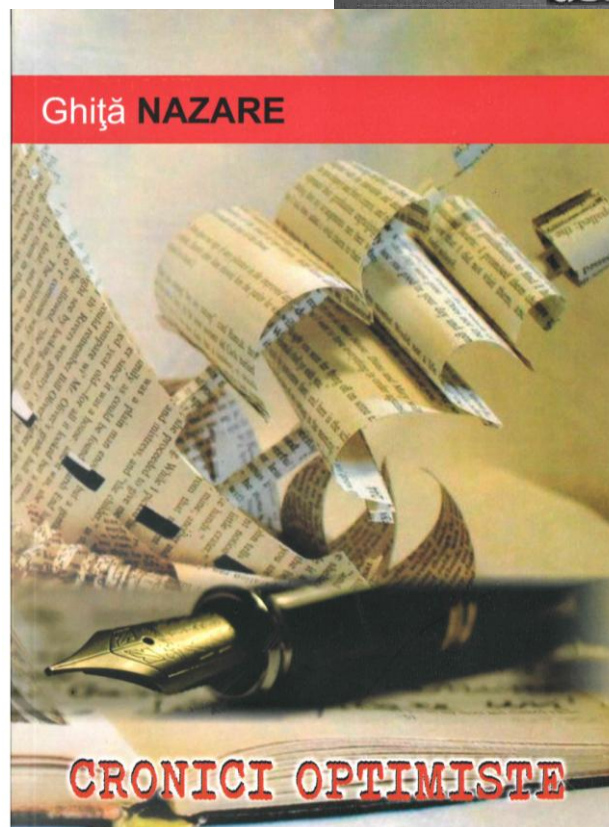
Profesorul și scriitorul Ghiță Nazare, un om al timpului modern

De câteva decenii bune, arta, știința și școala gălățeană dau nume care trec adesea hotarele județului și chiar ale țării. Operele însemnate ale unor autori, fie din pricina tirajului insuficient, fie din cauza difuzării defectuase a cărților nu au ajuns, din păcate, și sub ochii unor iubitori și creatori de frumos artistic din alt areal cultural. Defecțiunile acestea sunt corectate de niște talentați, laborioși și inimoși slujitori ai fenomenului cultural care, trăind „în miezul unui ev aprins”, vorba lui Nicolae Labiș, împărtășesc prin trudnica lor veghe în Pantheonul național impresii de lectură optimiste și aprecieri asupra evenimentelor ce țin de spiritualitatea românească la început de veac.

Un astfel de optimist este profesorul și scriitorul Ghiță Nazare. Recenta sa carte, „Cronici optimiste”, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, 2017, amintind de celebrul cronicar optimist George Călinescu, este un bun prilej pentru iubitorul de literatură de a cunoaște viața literară, științifică și didactică gălățeană și mai mult decât atât. Cu o succintă, pertinentă și persuasivă „Prefață”, semnată de scriitorul Ion Manea, cartea este așezată pe trei piloane: „Cartea beletristică”, „Cartea științifică”, „Cartea pedagogică”, adăugându-se acestora câteva reviste de cultură/ școlare care și-au câștigat de-a lungul vremii un binemeritat prestigiu.

Cu adevărat profesionalism, prefațatorul Ion Manea desprinde profilul spiritual al autorului cărții. Ghiță Nazare a fost timp de 20 de ani directorul Casei Corpului Didactic din Galați, timp de mai mulți ani inspector școlar, director și redactor-șef al mai multor publicații, pe care le-a inițiat și le-a condus (Didactica Nova XXI, Educație pentru fiecare, Studii și articole. Istorie. Educație. Cultură și Armonii de toamnă). Un loc aparte, central, în preocupările lui Gh. Nazare îl ocupă revista „Școala gălățeană”, la fondarea căreia a fost artizanul principal și pe care o conduce și astăzi, după aproape 30 de ani de apariție neîntreruptă, în calitate de director. Cu o asemenea „bogăție spirituală”, Ghiță Nazare trece toate vămile exigențelor literare și este citit cu interes, cu încrederea și cu atenția mărită.

Despre unele valori gălățene sau de nivel național/european am scris și noi (eminescologul Theodor Codreanu, prozatoarea și criticul literar Lina Codreanu, poezii Viorel Dinescu, Coriolan Păunescu, Săndel Stamate sau Grigore Hagiu, romanciera Hortensia Papadat Bengescu ș.a.). Am scris cu respect și admirație despre cunoscutul scriitor gălățean Teodor Parapiru, autorul voluminosului „Dicționar Enciclopedic de Expresii Celebre”, după cum Ghiță Nazare a făcut-o despre scriitorul vasluian Ioan Baban. Marele merit al *Cronicilor* scrise de Gh Nazare, pe lângă bogăția informațională, afecțiunea și profesionalismul comentariilor, constă în fraze care exprimă chintesența unui întreg demers anterior. Venim cu un singur exemplu: „Ediția a III-a a Dicționarului Enciclopedic de Expresii Celebre, apărută sub semnătura redutabilului pro-

fesor, scriitor și jurnalist gălățean Teodor Parapiru este o carte de cultură enciclopedică, de erudiție, dar deplin accesibilă publicului larg, iubitor de cultură, de carte, de istorie și de artă, de literatură și de politică, de filosofie și de religie, o carte care își reclamă prezența în orice bibliotecă publică, școlară sau particulară” (op. cit., p.179). Personal, cred că sunt moti-ve întemeiate ca această carte să apară într-o a patra ediție.

Întreaga lista a autorilor comentați de Gh. Nazare ar depăși spațial rezervat unei cronici de întâmpinare la... „Cronici optimiste”. Destul să spunem, asemenea cronicarului, că nasc și la Galați oameni, oameni de valoare, desigur. Încă un „laudatio” se impune lui Gh. Nazare pentru faptul că s-a aplecat cu toată bunăvoința, cu pricepere și cu părintească dragoste asupra revistelor școlare, adevărate pepiniere unde tinerile talente pot crește în voie.

Între orașele culturale ale țării, orașul de la Dunăre are un romantism și o strălucire aparte, te prinde de inimă. Sincere felicitări tuturor celor care păstrează în acest templu nestinsă flacăra olimpică a culturii.

Maria Mădălina BALU

ROMANUL ÎN PERIOADA INTERBELICĂ Romanul psihologic - imaginea feminității

Omul, ca ființă socială, a simțit dintotdeauna nevoia de eroi, de trăiri omenești exemplare, literatura a invocat mereu omul, omul a devenit erou fiindcă se află în împrejurări de excepție, dar mai cu seamă fiindcă a trăit, a luptat, a suferit, a învins sau a fost învins.

Istoria romanului nu e altceva decât istoria personajelor sale. Romanul își procură materia din viață, viața însemnând, înainte de toate, trăire umană. Urmărind destinul protagonistului în literatură, de la eroul exemplar al Antichității și până la interpretul absent sau eroul sintetic din proza secolului nostru, treptat se compune în fața noastră, un tablou al literaturii, din perspectiva mutațiilor suferite de personaj. Acest tablou nu surprinde doar o galerie de fizionomii, ci conturează concomitent evoluția literară ca un ansamblu de atitudini ale artei și gândirii artistice.

Nicolae Manolescu afirma că „Romanul a fost de la început (...) indisolubilul însuși. Despre niciun gen literar nu s-a discuta, în ultima sută de ani, mai mult și niciunul nu s-a dovedit la fel de capabil să suporte – fără să se destrame – atâtea interpretări contradictorii, sau chiar paradoxale.”¹

După epoca marilor clasaici, perioada interbelică reprezintă cel de-al doilea mare moment în evoluția literaturii române, când se atinge un nivel european, prin creații de certă valoare, comparabile cu capodoperele universale.

În anii dintre cele două războaie mondiale se manifestă tendințe și orientări diverse, de mare complexitate, „potrivit unei speciale dialectici a continuității și a rupturii”². De remarcat faptul că scriitorii meditează asupra actului creator și devin teoreticieni ai propriilor opere, implicit ai fenomenului literar în general. În același timp, rolul revistelor literare devine hotărâtor în cristalizarea, afirmarea și impunerea unor direcții care structurează epoca.

Dincolo de tendințe, grupări, școli, viața formelor literare este extrem de vie. Lirica exprimă sensibilitatea contemporană, diferențiată, încorporând zone sufletești încă neexplorate. Sentimentul se intelectualizează, în acord cu sensibilitatea și rafinamentul omului modern. Cuvintele devin agenți incantatorii, apare cultul pentru abscons, pentru hermetism, dimpreună cu interiorizarea și cu aspirația spre puritățile absolute.

Proza, la rândul ei, se dezvoltă în sensul construcțiilor epice masive, romanul devenind specia cea mai cultivată.

Alături de evoluția de la subiectiv la obiectiv, romanul românesc va cunoaște și alte orientări. De exemplu, sub influența lui Marcel Proust se va accentua elementul subiectiv, tehnica introspecției, a dezvoltării subconștientului, odată cu experimentarea tehnicii contrapunctului, a jurnalului, a montajului discontinuu.

Trebuie să amintim aici de clasificarea realizată de N. Manolescu, a romanului românesc, în cele trei categorii, doric, ionic și corintic, studiu exhaustiv care numește faza incipientă a romanului „epoca primară și energică a doricului românesc”³, incluzând aici capodopere românești ca *Mara*, *Pădurea spânzuraților*, *Baltagul sau Cronică de familie*.

Epoca romanului doric debutează, în opinia marelui critic, cu scrierile feministe dar nu și feminine din romanele

Hortensiei Papadat-Bengescu din Ciclul Hallipa, continuă cu *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, *Adela*, *Maitrey*.

În sfârșit, faza postmodernistă a romanului, cea corintică, ce nu mai face obiectul studiului nostru, cuprinde creații epice de mare anvergură și substanță ale lui Arghezi, Blecher, Mateiu Caragiale și Stefan Bănulescu.

Nenumărate sunt personajele literare care îi cheamă pe cititori la o identificare cu ele, prin analogia existenței și a aspirațiilor proprii, prin intermediul emoției estetice. Majoritatea romanelor cu o puternică influență asupra unei epoci întregi au în centrul lor asemenea personaje cu care contemporanii s-au identificat, la care au aderat sau altele, pe care le-au respins, păstrând față de ele distanța critică și deplângând determinările tragice care le-au alterat esența omenească. Robinson Crusoe, Raskolnikov, Jean Valjean, Bel-Ami, Julien Sorel, Ion, Dinu Pătrică, Vitoria Lipan și atâția alții au fost și vor rămâne prezențe vii, cu o existență puternic reliefată, făcând posibil procesul identificării între viață și textul literar prin stabilirea unor punți de legătură analogice, sub raportul condiției socio-istorice umane, a problematicii morale sau a eternului omenească.

Spectacolul uman în continuă metamorfozare duce implicit la eterna schimbare a creației românești. Pentru a răspunde exigențelor crescânde ale publicului, în funcție de condițiile sociale, istorice, psihologice și culturale schimbate, romanul s-a transformat, s-a adaptat și s-a diversificat mereu, manifestându-și, sub o infinitate de forme, propensiunea spre proteism. Odată cu el s-au transformat și personajele românești, tendința permanentă de re-proiectare a eroului literar, de adecvare la o nouă generație istorică fiind o certitudine incontestabilă. Concomitent cu evoluția structurii narative românești de la simplu la complex, personajele literare sporesc și ele în complexitate, dacă la început erau schematice și convenționale, ele abandonează treptat monotonia psihologică, articularea pe opoziția bine-rău, configurându-se tot mai sugestiv și nuanțat.

Eroii principali nu mai sunt lipsiți de individualitate, figuri ale evenimentelor, așa cum erau în romanele romantice și chiar și în unele tradiționaliste, ci devin caractere, cu o istorie individuală, interesul deplăsându-se acum de la intrigă și acțiune spre personaj, spre agentul care declanșează evenimentele, de la aglomerarea de întâmplări externe spre romanul vieții interioare, fiind investiți tot mai mult cu o puternică individualitate.

Se impune ca erou literar omul individualizat, unic, conceput ca un caracter coerent și, odată cu el, pătrunde în roman interesul psihologic, precum și un mod de structurare care procedează după principiul cauzei și efectului, determinându-l pe cititor să deducă din caracterul unui personaj acțiunile sale și invers. Personajul românesc captează din ce în ce mai mult interesul cititorului, dobândește un rol de prim-plan, începe hegemonia lui în roman, care se menține și în literatura contemporană.

Se pot desluși două tendințe fundamentale în

(continuare în pag. 39)

peisajul romanesc al sec. al XX lea și anume cea spre restrângerea unghiului din care este fixat personajul literar prin fixarea la optica sa interioară, și cealaltă, opusă tendinței dintâi, care urmărește surprinderea doar a reacției interioare. Așadar, se urmărește separarea a două planuri, dinamica interioară și reacția exterioară, coexistente în literatura anterioară. În realitate, această separare s-a manifestat la nivelul teoriei romanului, în practica artistică, tiparele și canoanele fundamentale ale genului romanesc se desprind teoriile care încearcă să le dinamiteze.

Refuzând moștenirea trecutului, pasiunea pentru observația socială și analiza psihologică tradițională operată asupra unor caractere solide, cu o biografie concretă, cu ereditate și reacții previzibile, o parte din literatura romanescă a secolului trecut caută astfel să sondeze zonele inconștientului și ale subconștientului. Numeroși naratori își mută terenul de explorare, își îndreaptă privirea exclusiv spre misterele lăuntrului omenesc, lăsându-se atrași de mișcarea interioară a personajului. Aceasta are drept consecință o subiectivizare nu rareori dusă la extrem, astfel încât introspecția ajunge în multe cazuri să domine observația exterioară, estompând-o.

Sintetizând această evoluție a romanului românesc din secolul nostru, Rafael Koskimies afirmă în opera sa, „Teoria romanului”, afirmă că „În epoca vitezei lente, înainte de introducerea mijloacelor rapide de circulație, înaintea sentimentului bergsonian al simultaneității, a înflorit epica romanească ce știa să povestească despre călătorii sau aventuri și cunoștea legea rodnică a distanței. Senzația de continuitate și sentimentul distanței erau raporturile naturale față de spațiu și timp.⁴

În acest univers al spațiilor intermediare inexistente, ceea ce a rămas încă oarecum necunoscut este lumea sufletului, iar deplasarea de la exterior spre interior este observată de mai mulți romancieri și teoreticieni, printre care și Camil Petrescu: „Atenția cugetătorului nu mai e orientată spre cauzalitatea exprimată matematic, ci spre morfologia organică, spre instinct, spre inefabil, spre unicitatea fenomenului vital”⁵.

Fenomenul de distanțare față de personajul clasic a contribuit esențial la modificarea peisajului literar românesc. Urmând drumul deschis de Freud, Bergson, Husserl, impulsionați mai cu seamă de succesele psihanalizei, romancierii zugrăvesc reacțiile cele mai subtile ale ființei umane, sincronizează impresiile în formare cu exprimarea lor spontană. Analiza psihologică făcea adesea loc asociației mecanice, jocului memoriei involuntare. Personajul e privit din unghiurile cele mai diverse, interioare și exterioare, ceea ce are ca rezultat apariția personajului relativizat, prezent în cele mai diferite ipostaze, în romanul secolului nostru. În literatura română, Camil Petrescu îl pune în circulație prin poetul gazetar George Demetru Ladima, dar și prin fascinanta doamnă T., întruchipare a feminității elevate și, opusă ei, mediocra și vulgara actriță de mână a treia, Emilia.

Un rol considerabil în subiectivizarea personajului literar l-a jucat creșterea suspiciunii prozei moderne față de conceptul de narator omniscient, respingerea spiritului atotcunoscător al romancierilor, aspirație a generațiilor literare trecute, pe care estetica modernă tinde să o estompeze. În schimb, se accentuează tendința de a multiplica unghiurile de vedere asupra aceluiași eveniment și asupra aceleiași personaj, unitatea perspectivei asupra re-

alității dispărând odată cu scăderea interesului pentru coeziunea caracterelor. Nu se mai pune preț pe raportul univoc dintre narator și evenimente, intriga și personajele romanului modern constituindu-se adesea într-o sumă de variante ale realității ceea ce duce la o manieră de reflectare ipotetică vizând amuțirea vocii auctoriale.

Din clipa în care naratorul renunță la rolul său de ordonator și omniscient și strategia compozițională se schimbă, universul romanesc începe să fie conceput ca un câmp sau spațiu înfățișat dintr-o perspectivă orizontală și nu verticală, ceea ce-i conferă un caracter ambiguu și contribuie, în mare măsură, la revitalizarea personajelor și opacizarea situațiilor.

Depășind faza preistoriei sale și intrând pe orbita prozei universale, îndeosebi prin opera marilor prozatori, Rebreanu, H. Papadat-Bengescu, Preda și Camil Petrescu, ctitorii romanului românesc modern, epica de amploare a început să treacă și la noi printr-un proces de diversificare a discursului literar, intensificat vizibil mai ales în ultimele decenii ale secolului trecut. Spectacolul uman în continuă echimbare, al istoriei duce și pe meridianele noastre la metamorfozarea genului, implicat a personajului literar, principalul element al tensiunii conflictuale.

În concepția lui Mihai Ralea, în roman personajele sunt complexe, originale și unice și nu reprezintă ideea de tip. Viața complexă a acestor personaje duce la apariția unui conflict în conștiința lor, din cauza îndepărtării de modul în care ceilalți concep viața. Pentru că își pun probleme, aceste personaje conștientizează rând pe rând o serie de discrepanțe ce apar de-a lungul existenței. Conștientizarea le face să fie „torturate” de imposibilitatea înțelegerii ideilor despre viață ale celorlalți. Personajele de roman psihologic au o gândire profundă și complexă, pentru a putea fi capabili să analizeze concepțiile celor din jur. De aici, apariția coștăinței.

Unul dintre cei mai importanți romancieri și dramaturgi români din perioada dintre cele două războaie mondiale, Camil Petrescu, a fost un scriitor preocupat de arta sa și din punct de vedere teoretic. Dintre eseurile în care și-a exprimat concepția despre roman, se remarcă „Noua structură și opera lui Marcel Proust”.

Prin acest concept, Camil Petrescu înțelege concepția despre lume și viață dominantă la sfârșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului XX.

„Vechea structură”, concepție dominantă în secolele XII-XIX, se baza pe filosofia raționalistă a lui Descartes, iar în domeniul psihologie, pe noțiunea de caracter. Ca urmare, personajele romanului realist, derivat din „vechea structură”, erau personaje definite prin câte o trăsătură de caracter dominantă (avarul, arivistul, ipocritul). Aceasta permitea romancierului să se pretindă omniscient, întrucât, atribuind personajului o anumită trăsătură de caracter, comportamentul acestuia era previzibil în împrejurările în care era pus.

„Noua structură” se bazează pe filosofia intuiționistă a lui Bergson și pe fenomenologia lui Husserl.

(continuare în pag. 40)

În domeniul psihologiei, sub influența psihanalizei și a psihologiei configurației, „noua structură” renunță la noțiunea de caracter, descoperind importanța subconștientului și constatând că personalitatea nu este fixată odată pentru totdeauna, ci se poate modifica permanent. Intervine astfel relativismul, care îl împiedică pe romancierul modern să se mai considere omniscient. Singurul aspect pe care el îl poate cunoaște în profunzime este eul său, de aceea, în concepția lui Camil Petrescu, romanul modern trebuie să fie un roman subiectiv: „Din mine însumi, eu nu pot ieși. Eu nu pot scrie onest decât la persoana I”⁶ Pentru Camil Petrescu și pentru colegii săi de generație, de exemplu Mircea Eliade, autenticitatea este un concept esențial, presupunând o totală sinceritate în exprimarea concepțiilor și sentimentelor personajului-narator.

De altfel, Virginia Wolf prevedea, cu satisfacție, că viitorul romanului este invincibil poetic, iar Liviu Rebreanu intuia că numai psihologia permite romancierului să facă legătura dintre un moment și un personaj.

Tendința spre introspecție, din ce în ce mai evidentă încă din primele decenii ale secolului XX, este începutul unui lung proces de umanizare a creației.

Legătura dintre autor și creația sa literară este de multe ori evidentă, personajele create și întâmplările trăite de acestea fiind oglinda experienței personale a scriitorului.

Romanul românesc de analiză contribuie - alături de cercetările din psihologie, filozofie, sociologie - la cunoașterea ființei umane în complexitatea sa. Acest demers de autocunoaștere, specific lui homo sapiens încă din zorii civilizației, este evident o preocupare temeinică a literaților secolului XX și nu numai lor.

Remarcabilele împliniri ale romanului de introspecție românesc din perioada interbelică sunt continuate și în zilele noastre.

Considerată sursă a fericirii și în același timp izvor de suferință „femeia” este cea care i-a inspirat pe marii creatori ai lumii încă din cele mai vechi timpuri. Căzuți pradă frumuseții și farmecelor feminine sculptori, pictori, muzicieni și nu în ultimul rând maeștrii ai cuvântului, au dat naștere unor minunate opere de artă. Astfel, în sculptură, femeia a inspirat opera „Venus din Milo”. Considerată sursă a fericirii și în același timp izvor de suferință „femeia” este cea care i-a inspirat pe marii creatori ai lumii încă din cele mai vechi timpuri.

Seria romanelor de la începutul sec. XX, în care femeia deține un rol esențial, debutează cu „Ape adânci” (1919) al Hortensiei Papadat-Bengescu, se continuă cu „Femeia în fața oglinzii” (1921) și cu „Ciclul Hallipilor” (1926-1938), romane ale aceleiași autoare, despre care Eugen Lovinescu afirma: „Nimeni n-a proiectat în literatura română o lumină mai orbitoare asupra sufletului feminin”. Autoarea scrie o literatură fundamental feminină, iar personajele feminine sunt coborâte din înălțimea, de pe pedestalul pe care le urcau de nenumărate ori, opere scrise de veșnicul îndrăgostit de frumos-bărbatul. Personaje precum Sia sau Mika Le sunt rodul unor greșeli erotice, născute din păcat. Personajele sunt aduse în fața cititorului prin ochii celorlalte personaje, tehnică întâlnită și la Camil Petrescu. Astfel, Lina văzută prin ochii unei prietene este scuzată de lipsa ei de frumu-

sețe: „forma ei de pământ simpatice, gâtul scurt și gros, bustul scurt și gros, pântecul rotunz, fața urâtă, desigur cu ochii mici și miopi, fără culoare”. Aceeași Lina îl irită pe Lică: „Tocmai o proastă și o urâtă îi făcuse acel dar...” (i-o născuse pe Sia). Un alt personaj feminin al Hortensiei Papadat-Bengescu este Ada Razu pe care același Lică o vede ca pe „o țigăncușă uscată ca un drac, cu buze roșii ca sângele închegat și cu o pereche de ochi aprinși, (...) o femeiușcă pipărată”. Lui Marcian îi scăpa partea vulgară a firii ei, considerând-o „o femeie de treabă”. Soțul ei, Maxențiu, o numește în gând „vrăjitoare”, socotind-o vinovată de agravarea bolii sale.

O trăsătură esențială a femeilor din „Ciclul Hallipilor” este snobismul, comparabil cu cel al personajelor lui Marcel Proust. Amintim în acest sens că Elena Drăgănescu Hallipa, lipsită de cultură muzicală, organizează în propriul salon audii muzicale care atrag importante personalități ale vremii. Prin tot ceea ce face ea întrușează perfect snobismul epocii, adică arta de a trăi la suprafața lucrurilor, ignorând voit profunzimea lor. Ea se aseamănă într-o oarecare măsură cu Emilia Răchitaru din romanul lui Camil Petrescu.

De luat în seamă sunt și personajele feminine din romanele lui Liviu Rebreanu „Ion” (1920) și „Pădurea spânzuraților” (1922). În primul este surprins destinul tragic al Anei, „femeie urâtă, dar bogată”, cu care Ion se căsătorește, renunțând la dragostea lui adevărată, Florica, „mai frumoasă ca oricând”. Stinsă, „cu inima seacă și goală”, Ana se spânzură.

În cel de-al doilea, femeia ne apare ca ființă ideală prin vocea lui Apostol Bologa, care, aflat înaintea execuției, mărturisește despre mama și soția sa Ilona: „Amândouă mi-au sădit în inimă iubirea și din iubirea lor mi-am întrușipat credința călăuzitoare”.

Chiar dacă romanul „Ion” propune o temă a dramei țăranului ce se transformă în sluga pământului într-o lume în care averea constituia pilonul principal pentru a fi respectat, una dintre temele alăturate este imaginea femeii în acele timpuri, așa cum era percepută. Treptat, unghiul de percepție al femeii se lărgeste, ea trecând din sfera rurală în cea a cadrului citadin. Remarcăm, așadar o nouă ipostază a feminității, interesată de sine, de viața mondenă. Acest univers, nu a putut fi trecut cu vederea de scriitori precum Camil Petrescu, G.Călinescu sau H.P.Bengescu. În acest sens, observăm că proza română interbelică se orientează spre o altă direcție, a analizei psihologice, propul-sând propria ei viziune despre lume. Extrem de originală, opera lui Camil Petrescu ne înfățișează o indes-tructibilă unitate din punct de vedere al viziunii despre lume și al locului femeii în societate, în familie, într-o relație.

Romanul „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” este povestea unei iubiri neîmplinite, măcinate de gelozie și care se consumă pe fondul dramatic al Primului Război Mondial. Ștefan Gheorghidiu se căsătorește din dragoste cu Ela, colegă de facultate, pe care o vede ca pe o ființă perfectă și cu care trăiește la început o viață liniștită și modestă, până când o moște-

(continuare în pag. 41)

nire neașteptată venită din partea unui unchi bogat modifică felul de viață al celor doi.

Ela se identifică doar ca reflecție ce aparține viziunii bărbatului, dar moștenirea lăsată de unchiul Tache, va influența puternic comportamentul Elei, trezind în ea „porniri care dormitau latent, din strămoși”, așa cum o percepe naratorul- subiectiv, fiind dominat de instinct.

În ipostaza de feminitate, Ela, se reflectă ca proiecție a bărbatului ce descoperă cealaltă parte a soției, vulgară, departe de un ideal: „În cele 3 zile cât am stat la Odobești, am fost ca și bolnav, cu toate că păream uneori de o veselie excesivă. Îmi descopeream nevasta cu o uimire dureroasă”⁷

Unii au văzut în femeie un element bun al societății, alții, dimpotrivă, au considerat-o cauza tuturor relelor, poate și pentru că „femeia e mereu schimbătoare și nestatornică” (Vergiliu) și „este începutul tuturor păcatelor” (Liviu Rebreanu).

Otilia ilustrează tipul femeii cochetă, capabilă să se facă iubită și dorită fără a fi stăpânită și descoperită cu adevărat de cineva „un cap prelung încărcat cu bucle, căzînd pînă pe umeri. Feminitatea se definește cel mai bine din reflecția celor din jurul său: moș Costache „o sorbea umilit din ochi și rîdea din toată fața lui spîină”; pentru Pascalopol este „o mare ștregărită”, „un temperament de artistă”, „o rîndunică, închisă în colivie, moare”; „o ființă gingașă care merită ocrotirea”, „o floare rară”, „o fată mîndră și independentă”⁸. În final, Otilia rămîne, însă, o enigmă a feminității.

Feminitatea în perioada interbelică se situează pe o axă a tranziției dinspre vechi, arhaic, spre nou, monden. De aceea, ea apare de cele mai multe ori ca un destin marcat fie de iubiri neîmplinite, fie de gustul averii și a poziției sociale înalte; ea nu-și găsește locul într-o lume în care bărbații par să domine mediul social, devenind astfel ființă în derivă.

Cu ajutorul literaturii am reușit să străbatem toate ipostazele posibile a unei femei în societate, fie că au fost favorabile pentru aceasta, fie că nu.

¹ Nicolae Manolescu, *Arca lui Noe*, Editura Gramar, București, 2007, pag.7

² Florea Firan, Constantin Popa, *Modernism. Tradiționalism*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1997, pag. 5

³ Manolescu, op. Cit. Pag.28

⁴ Koskimies Rafael *Teoria romanului*, apud Herta Perez, 1979, pag. 192

⁵ Camil Petrescu *Teze și antiteze*, Editura Cultura Națională, București, pag. 30

⁶ Camil Petrescu *Teze și antiteze*, Editura Biblioteca pentru toți, București, 1967, pag. 34

⁷ Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Editura Gramar, București, 2007, pag. 64

⁸ George Călinescu, *Enigma Otiliei*, Editura Litera, București, 2009, pag. 12-231.

Nicolae MATCAȘ

Republica Moldova: Dedublarea și-ntrebarea

Vrînd să pară un miel blând,
Suge calm la două oi.
Dar s-or întreba curînd:
„Care-i mamă dintre noi?”

Vot în Parlament

Vot la zi:
Propuneri - nule.
Lac de-ar fi,
Broaște-s destule.

Palavramentul și comportamentul

Rétorul golindu-și tolba,
Își ieși din pepeni mortul:
„Ori te poartă cum ți-i vorba,
Ori vorbește cum ți-i portul!”

Postul mare și salariul

Soldele-au crescut urgent
Nu la bieți - la Parlament
Și la noua-administrare
Lungi și largi cât postul mare.

Apel

Hai să dăm sfoară prin țară
Că la vreri și timpuri noi,
Vrem o țară ca afară,
Dar muncim doar... ca la noi.

La pescuit în apele lacului Belina

Ne-ar plăcea să pescuim,
Dar am vrea, întâi, să știm:
Dacă e vreun sâmbure
De ce apa-i tulbure?

Golul și solidolul

Ce-i judecătorul, dar,
Decât osia la car?
Cum o ungi cu solidol,
Nu mai scârțâie în gol.

Rectificare bugetară

Petic ici, colea - cârpeală
De la guler pân-la poală.
Tot bugetu-i - n-am cuvinte -
Anteriul lui Arvinte.

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro